

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΙΑ

Τό πρόβλημα Ἐκκλησία καί Παιδεία εἶναι ὁμήλικον καί ταυτόσημον μέ τόν μέσον καί νεώτερον Ἑλληνισμόν. Ἡ ἀπό τῶν πρώτων μετά Χριστόν αἰώνων συνάντησις τῆς χριστιανικῆς πίστεως καί τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, ὠδήγησε, μετά τάς πρώτας φυσικάς ἀντιθέσεις καί συγκρούσεις, εἰς τήν σύμπτωσιν τῶν κοινῶν των στοιχείων, μέ κυριαρχικήν ἐπικράτησιν εἰς μέν τόν χώρον τῆς Ἐκκλησίας, τῆς προσδοκίας τῆς Ἀναστάσεως, εἰς δέ τόν χώρον τῆς ἑλληνικῆς διανοήσεως, τῆς ἀποδοχῆς τῶν ἀνθρωπιστικῶν μηνυμάτων, τά ὁποῖα εἶχον ἀποθησαυρισθῆ εἰς τά ἔργα τῶν Ἑλλήνων φιλοσόφων, ποιητῶν καί ρητόρων. Εἰς τήν ἀρμονικήν αὐτήν σύζευξιν τοῦ μηνύματος τῆς Ἐκκλησίας διά τήν λύτρωσιν τοῦ ἀνθρώπου καί τοῦ μηνύματος τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος διά τήν ἀξίαν τοῦ ἀνθρώπου, συνετέλεσαν τά μέγιστα οἱ μεγάλοι ἑλληνομαθεῖς τῆς Ἐκκλησίας πατέρες, εἰς τούς ὁποίους καί διά τοῦτο πολλήν ὀφείλομεν τήν εὐγνωμοσύνην.

Ἡ κατεργασία αὐτή τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πνεύματος ὑπό τῶν ἐκπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας καί τῶν διανοητῶν τοῦ Βυζαντίου γενικώτερον, εὐρίσκεται ἤδη τετελεσμένη εἰς τούς χρόνους τῆς ἀκμῆς τῆς αὐτοκρατορίας καί παρατείνεται ἀπροσκόπτως μέχρι καί τῶν χρόνων τῆς πτώσεως τοῦ Βυζαντίου, ἤτοι τῶν μέσων τοῦ 15ου αἰῶνος. Ἐντεῦθεν καί ἡ ἐκ τῆς ἑλληνοχριστιανικῆς Ἀνατολῆς μετακίνησις τῶν διανοουμένων αὐτῆς πρὸς τήν Δύσιν, οἱ ὁποῖοι κρατοῦντες εἰς τάς ἀποσκευάς των ὡς ἱερούς θησαυρούς τά κείμενα τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων καί τῶν ἐκκλησιαστικῶν πατέρων, συνετέλεσαν εἰς τήν εὐρωπαϊκὴν ἀναγέννησιν. Βεβαίως, βάσει τοῦ πνεύματος τῆς ἐποχῆς, τοῦ τρόπου ἐρμηνείας τῶν πλατωνικῶν καί ἀριστοτελικῶν ἰδεῶν καί τῆς ἐπιθυμίας τῶν διανοητῶν τῆς Δύσεως νά πρωτοτυπήσουν, διεμορφώθησαν νέα ρεύματα διανοήσεως, λογικάί προεκτάσεις ἢ παραποιήσεις τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ θαύματος.

Ἐκεῖνο ὅμως τό ὁποῖον ἐνδιαφέρει ἡμᾶς ἰδιαιτέρως εἶναι ἡ παραμείνασα τελικῶς πραγματικότης εἰς τόν ἑλλαδικόν χώρον γενικῶς καί εἰδικῶς εἰς ἐκεῖνον τόν ὁποῖον κατοικοῦμεν σήμερον. Ἐπειδὴ ἐδῶ δέν ἠμποροῦμεν νά κάμωμεν ἱστορίαν, καί νά παράσχωμεν ἀποδεικτικά στοιχεῖα, τά ὁποῖα ἄλλωστε καί διά τούς μετρίως εἰδότας εἶναι γνωστά, λέγομεν ἐν περιληπτικῇ διατυπώσει, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, τήν ἐπομένην τῆς

πτώσεως της Βασιλευούσης τό 1453, καθίσταται ἡ παιδαγωγοῦσα καί σώζουσα τό Ἑλληνικόν Ἔθνος κιβωτός. Ἀπό τοῦ Πατριάρχου καί μέχρι τοῦ τελευταίου διανοουμένου καλόγηρου, οἱ πάντες ἐπιστρατεύονται διά νά κρατήσουν τόν ὑπόδουλον Ἑλληνισμόν ζῶντα καί ζέοντα, μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς μεγάλης Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821. Ἡ προσπάθεια αὐτή ὄχι ἀπλῶς εἶναι ὁμοία, ἀλλ' ἀποτελεῖ δάνειον ἐκ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία στρατευομένη, προσπαθεῖ νά κρατήσῃ τοὺς πιστοὺς τῆς «τῷ πνεύματι ζέοντας» μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς κοινῆς Ἀναστάσεως.

Ἀλλά καί ἐάν δέν παρενέπιπτεν ἡ δουλεία τῶν τεσσάρων αἰώνων, εἶναι ἀπολύτως βέβαιον, ὅτι ἡ μόρφωσις καί ἡ καλλιέργεια τοῦ λαοῦ θά ἦτο ἔργον τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς κρατικῆς Παιδείας. Σήμερον, μόλις 184 χρόνια διαβιοῦντες ἐλεύθεροι μετὰ τὴν μεγάλην ἐκείνην Ἀνάστασιν τοῦ Γένους, ὅπου εἰς τὰς ἑκατόμβας τῶν ἡρώων, εἶναι ἀναρίθμητοι οἱ ἐκπρόσωποι τῆς Ἐκκλησίας μέ τὰ λειτουργικά καί τὰ ἄλλα βιβλία εἰς τὰ θυλάκιά των, καί, κατὰ θεόδοτον ἐνδεχομένως σύμπτωσιν, ὑπό νέαν ἀπειλήν ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἀσιάτου λαοῦ εὐρισκόμενοι, δέν γνωρίζομεν ποῖα στοιχεῖα συνθέτουν τόν κύκλον τῆς ἀγωγῆς τῶν ἑλληνοπαίδων. Ὁ χαρακτηρισμός, ὁ ὁποῖος θά ἐταίριαζεν εἰς τὴν παροῦσαν φάσιν τῆς ἀσκουμένης μορφωτικῆς ἀγωγῆς τοῦ Ἑλληνος, θά ἦτο ἡ σύγχυσις. Διότι ὡς ἔχουν σήμερον διαμορφωθῆ τὰ πράγματα, ἡ μόρφωσις δέν ἀσκεῖται ὑπό τοῦ σχολείου μόνον. Βασικόν ρόλον παίζουν ἰδιαιτέρως τὰ μέσα τῆς ἐνημερώσεως ἧτοι αἱ ἐφημερίδες, τὰ περιοδικά, τὰ βιβλία, τό ραδιόφωνον καί ἡ τηλεόρασις. Τὰ μέσα αὐτά, κατὰ ἀκριβῆ ἀντικειμενικὴν κρίσιν, πόρρω ἀπέχουν, τῆς δυνατοῦτος ἀγαθῆς ἐπιδράσεως εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν ἀγωγήν τοῦ λαοῦ.

Παρά τὴν ἰσχυράν ἐπίδρασιν τῶν μέσων ἐνημερώσεως εἶναι ἐκτός πάσης ἀμφισβητήσεως, ὅτι ἡ μόρφωσις καί ἡ ἀγωγή τῶν ἑλληνοπαίδων ἀσκεῖται σήμερον εἰς τοὺς ἐξῆς κύκλους ἐκπαιδεύσεως. Εἰς τόν κύκλον τῆς προσχολικῆς ἡλικίας, εἰς τόν κύκλον τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως, τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως (διακρινόμενον προσεχῶς εἰς γυμνάσια καί λύκεια), τῆς τεχνικῆς ἐκπαιδεύσεως καί εἰς τόν κύκλον τῆς ἀνωτάτης παιδείας. Τό ἐρώτημα εἶναι ἀπλοῦν καί σαφές· εἰς ποῖον ἐκ τούτων τῶν κύκλων, εἶναι οὐσιαστικὴ ἀπαίτησις τῆς μορφώσεως, τό ἑλληνοχριστιανικόν ἰδεῶδες; Καί ἐάν ἐξαιρέσωμεν δικαιολογημένως τὴν ἀνωτάτην παιδείαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπικρατεῖ ἡ ἐξειδικευμένη ἐπιστημονικὴ κατάρτισις, δυστυχῶς καί εἰς τοὺς ἄλλους ἐκπαιδευτικούς κύκλους, ἡ πραγματικότης εἶναι ἀπογοητευτικὴ, ἢ ὄχι ἐνθαρρυντικὴ. Ἐν ὀνόματι δῆθεν τῆς ἐλευθερίας καί ὑπὸ τό περίεργον σύνθημα τῆς δημιουργίας ἐλευθέρων συνειδήσεων, ἐκρημνίσθη εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἰδίου τοῦ

ἐκπαιδευτικοῦ ἢ πίστις εἰς τό ἑλληνοχριστιανικόν ἰδεῶδες τῆς ἀγωγῆς. Ἀλλά τοιαῦται ἀπόψεις εἶναι καί ἐθνικῶς ἀπαράδεκτοι. Δηλαδή, κατά τήν διάρκειαν τῶν τεσσάρων αἰώνων δουλείας, εἰς τάς ὑπό τήν εὐθύνην τῆς Ἐκκλησίας ἀναδειχθείσας σχολάς καί εἰς τά ἀνεπίσημα σχολεῖα τῶν μονῶν καί τῶν ἐπισκοπῶν, ἐχαλκεύοντο ἀνελεύθεροι συνειδήσεις; Τότε, λοιπόν, πῶς ἐφθάσαμεν εἰς τόν ἐπικόν ἀγῶνα τῆς ἐλευθερίας τοῦ 21 καί εἰς τάς θυσίας τόσων ἡρώων, οἱ ὅποιοι ἐθυσιάσθησαν, διά νά ζῶμεν ἡμεῖς ἐλεύθεροι;

Ἐμεῖθα εἰλικρινεῖς καί ἄς ἀναλάβωμεν τάς εὐθύνas μας. Αἱ διαμορφωθεῖσαι τάσεις εἰς τόν χῶρον τῶν ἡγετικῶν στελεχῶν τῆς ἑλληνικῆς ἐκπαίδευσως καί αἱ ὅποια κυριαρχοῦν καί σήμερον, ὑπῆρξαν βασικῶς δύο. Ἡ μὲν μία ἐχαρκτηρίζετο ἀπό τήν φανατικὴν προσκόλλησιν εἰς τά κλασσικά κείμενα, μέ στόχον τήν καθαρεύουσαν γλῶσσαν, ἡ δέ ἄλλη ἀπό τόν τιτάνιον ἀγῶνα τῆς ἐπιβολῆς τῆς δημοτικῆς γλώσσης, ἀκόμη καί μέ τούς γλωσσικούς ἐξωφρενισμούς τοῦ Τριανταφυλλίδη, καί τό σύνθημα τῆς δημιουργίας νέων, ἐλευθέρων ἀνθρώπων. Καί ἡμεῖς λέγομεν· πέραν τῶν ἐπιζημιῶν ἀγῶνων τῆς ἐπιβολῆς γλωσσικῶν ἀκροτήτων ἐκατέρωθεν, οὔτε ἡ ἀνθρωπιστική παιδεία, οὔτε ἡ δημιουργία νέων ἀνθρώπων εἶναι ἐπιτευκτῆ, χωρὶς τόν παράγοντα Ἐκκλησία, χωρὶς τό μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου καί τῆς Ὁρθοδόξου Παραδόσεως. Αἱ αἰτιάσεις κατά τῆς Ἐκκλησίας διά τάς διοικητικάς αὐτῆς ἀδυναμίας καί διά τάς ὁποίας πολλοί εἴμεθα οἱ συνένοχοι, δέν ἀποτελεῖ δικαιολογίαν ἀποκλεισμοῦ τοῦ μηνύματος αὐτῆς ἀπό τήν σπουδάζουσαν νεότητα. Ἀλλά πέραν αὐτοῦ, ὅταν λέγωμεν Ἐκκλησίαν δέν ἐννοοῦμεν τούς ἀρχιερεῖς, τούς ἱερεῖς καί τούς συνεργάτας των, ἀλλ' ὅλους ἐκείνους, κληρικούς καί λαϊκούς, οἱ ὅποιοι ἔχουν γεῦσιν παιδείας, ἐτρέφησαν μέ τά ἰδανικά τῆς πίστεως καί τῆς πατρίδος, καί δύνανται νά ἔχουν λόγον εἰς τά κοινά τῆς παιδείας ζητήματα.

Πρός τόν σκοπόν τῆς ἀνανεώσεως τῶν εὐεργετικῶν διά τό δοκιμαζόμενον Ἔθνος ἀποτελεσμάτων τῆς συζευξεως Ἐκκλησίας καί Παιδείας, καταχωρίζομεν ἐνταῦθα, συγκεκριμένας προτάσεις εἰς περιληπτικὴν διατύπωσιν. 1. Συνταγματικὴ κατοχύρωσις τοῦ ἰδεώδους τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πνεύματος, ὡς βάσεως καί σκοποῦ τῆς ἀγωγῆς εἰς τά σχολεῖα. 2. Ἀναζήτησις τρόπων ἀποδοτικῆς συνεργασίας μεταξύ τῶν ἐκπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας καί τῶν ὑπευθύνων τῆς στοιχειώδους καί μέσης ἐκπαίδευσως εἰς τάς ἔδρας τῶν νομῶν καί εἰς τάς λοιπὰς πόλεις. 3. Διδασκαλία τῶν θρησκευτικῶν εἰς τά δημοτικά σχολεῖα ἐπὶ νέων βάσεων· ἐποπτικὴ διδασκαλία, πρακτικὴ ἄσκησις κ.λπ. 4. Διδασκαλία πατερικῶν

ΟΜΙΛΙΑ
Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μιλήτου κ. Ἀποστόλου
Καθηγουμένου
τῆς Ἱερᾶς Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς
Ἁγίας Ἀναστασίας Φαρμακολυτρίας
ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ τοῦ Θεσβίτου
εἰς τὸν Ἱερόν Ναόν Προφήτου Ἡλιοῦ Πυλαιᾶς Θεσσαλονίκης
Τῇ 20ῇ Ἰουλίου 2017

*Ἡλίας ἄνθρωπος ἦν ὁμοιοπαθῆς ἡμῖν καὶ προσευχῇ προσηύξατο
 τοῦ μή βρέξαι καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἑνιαυτούς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ.
 Ἰακ. 5,17*

Ἀπὸ ὅλα τὰ πρόσωπα τῶν ἁγίων καὶ δικαίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἐκεῖνος πού ἐφορτάζεται περισσότερο ἀπὸ τὸ χριστιανικὸ κόσμο, ὡς ὁ πλέον γνωστός καὶ δημοφιλής, εἶναι ὁ σημερινός ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία μας δοξαζόμενος Προφήτης Ἡλίας ὁ Θεσβίτης. Πολλά, βέβαια, πρόσωπα τῆς Παλαιᾶς Δια-

---

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΙΑ

συνέχεια ἀπὸ τὴν σελίδα 3

κειμένων εἰς τὰ γυμνάσια καὶ τὰ λύκεια ἐκ βοηθημάτων, περιεχόντων τὸ πρωτότυπον κείμενον καὶ τὴν μετάφρασιν αὐτοῦ εἰς τὴν νεοελληνικὴν γλῶσσαν. 5. Εἰδικὸν μάθημα εἰς τὴν προτελευταίαν τάξιν τῶν λυκείων περὶ τῆς προσφορᾶς τοῦ ἱεροῦ κλήρου εἰς τὸν νεώτερον Ἑλληνισμόν, ἥτοι ἀπὸ τοῦ 1453 καὶ ἐντεῦθεν. Προβολή τῆς ζωῆς καὶ τοῦ ἔργου τῶν πεπαιδευμένων κληρικῶν καὶ τοῦ ἔργου τῶν σχολῶν τοῦ Γένους. 6. Διδασκαλία εἰς τὴν τελευταίαν τάξιν τῶν λυκείων τῶν νέων τάσεων τῆς ὀρθοδόξου Θεολογίας, μὲ ἀναφορὰν καὶ εἰς τὴν θεολογίαν τῶν Ρώσων τῆς διασπορᾶς καὶ μὲ ἀντιθετικὴν σύγκρισιν πρὸς τὴν παπικὴν καὶ προτεσταντικὴν θεολογίαν τῆς Δύσεως. Ἡ διοικοῦσα Ἐκκλησία ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς νά προετοιμάσῃ τὸν διάλογον μετὰ τῆς νεότητος καὶ νά ἀναθεωρήσῃ τὸν θεσμόν τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων, ὁ ὁποῖος διέρχεται πρωτοφανῆ κρίσιν. Ἐὰν ἐκδηλωθῇ εἰλικρινές τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ὑπευθύνων δι' αὐτὴν τὴν ἐπὶ αἰῶνας δοκιμασθεῖσαν συνεργασίαν Ἐκκλησίας καὶ Παιδείας, προκειμένου νά συνεχισθῇ καὶ εἰς τοὺς καιροὺς μας, πιστεύομεν ὅτι θά ἔχωμεν ἔξασφαλίσει τὴν βασιικωτέραν προϋπόθεσιν διὰ τὸν θρίαμβον καὶ τὴν ἐπιβίωσιν τοῦ νέου Ἑλληνισμοῦ.

† Ὁ Θεσσαλονίκης ΑΝΘΙΜΟΣ

θήκης μᾶς εἶναι γνωστά, ὅπως ὁ Ἄβραάμ ὁ Πατριάρχης, ὁ Ἰώβ ὁ πολυάθλος, ὁ Δαυΐδ ὁ Ψαλμωδός, ὁ Μωϋσῆς ὁ Θεόπτης καί ἄλλοι Προφῆτες καί Πατριάρχες. Ὅμως, ἐμεῖς οἱ ὀρθόδοξοι ἀποδίδουμε ἰδιαίτερη δόξα καί τιμὴ στὸν Προφήτη Ἴηλία, γιατί ἡ ἐπίδρασή του στό λαό τοῦ Κυρίου ἦταν ἰσχυρή, ἥδη ἀπὸ τὴν ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποία ἔζησε ἐπὶ τῆς γῆς καί ἀνάλωσε τίς δυνάμεις του ὑπὲρ τῆς δόξας τοῦ Θεοῦ, μέχρι καί τῆ Δευτέρα Παρουσία, ὅποτε καί θά παρουσιαστεῖ μαζί μέ τόν Κύριο τῆς δόξης. Ἦταν τόσοσ ὁ παλμός, ὁ ἐνθουσιασμός του καί τό ψυχικό του σθένος κατὰ τὴν ἐπιτέλεση τῆς ἀποστολῆς καί τῶν ἔργων του, ὥστε καί στήν περίοδο τῆς Καινῆς Διαθήκης τό ὄνομά του ἀναφέρεται ὡς σύμβολο ζηλωτοῦ καί νικηφόρου ἀγωνιστῆ¹. Καί ὄντως, βλέποντας κάποιος τὴ ζωὴ τοῦ Προφήτη Ἴηλία, διαπιστώνει ὅτι πολλά μπορεῖ νά κατορθώσει ἔστω καί ἓνας μόνο ἄνθρωπος, ὅταν εἶναι ζηλωτῆς τοῦ Χριστοῦ, ὅπως ὁ Προφήτης Ἴηλίας.

Εἶναι γνωστό ὅτι τόν σήμερα ἐορταζόμενο Προφήτη ὁ λαός τόν περιμένει νά ἐπανεμφανιστεῖ λίγο πρὶν ἀπὸ τὴν ἔλευση τοῦ Μεσσία. Ἡ ξεχωριστὴ θέση πού κατέχει, μαζί μέ τόν Μωϋσῆ, δέν βρίσκεται μόνο στή συνείδηση τοῦ λαοῦ ἀλλὰ καί στήν κρίση τοῦ Θεοῦ, ὅπως αὐτό ἀποκαλύφθηκε στό γεγονός τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅταν ὁ Κύριος παρουσιάστηκε στό ὄρος Θαβώρ μέ τούς δύο ἀντιπροσωπευτικούς ἄνδρες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τόν Μωϋσῆ καί τόν Ἴηλία.

Γιὰ νά δοῦμε καί νά θαυμάσουμε τό μεγαλεῖο καί τὴ λάμψη τῆς προφητικῆς μορφῆς τοῦ Ἴηλία, ἀλλὰ καί γιὰ νά κατανοήσουμε τό γιατί στή συνείδηση τῆς Ἐκκλησίας μας ὁ Ἴηλίας ἔχει καταγραφεῖ ὡς ὁ ζηλωτῆς Προφήτης, θά πρέπει νά ἀνατρέξουμε στήν θρησκευτικὴ κατάσταση τῆς ἐποχῆς του. Καί αὐτό, διότι ἡ ἐποχὴ ἐκείνη εἶχε μερικά χαρακτηριστικά, ὅσον ἀφορᾷ τὴν πίστη καί τὴ σχέση μέ τόν Θεό, κοινά μέ τὴ δική μας ἐποχὴ καί τόν τρόπο πού πιστεύουν κάποιοι ἀδελφοί, κληρικοί καί λαϊκοί, καί ὀριοθετοῦν τὴ σχέση τους μέ τόν Θεό καί τὴν Ἁγία Του Ἐκκλησία.

Τὴν ἐποχὴ τοῦ Προφήτη Ἴηλία ὑπῆρχε ἓνας θρησκευτικός φιλελευθερισμός. Ἐνῶ ὁ Ἰσραήλ ἦταν ὁ περιούσιος λαός τοῦ Θεοῦ, ὁ λαός πού μόνος αὐτός διέσωσε τὴν πίστη στὸν ἀληθινό Θεό, ὑπῆρξαν περιπτώσεις στήν ἱστορικὴ του διαδρομὴ, κατὰ τίς ὁποῖες δέν παρέμενε πιστός στὸν Θεό τῶν πατέρων του. Ἔνοχοι γι' αὐτό τό πνευματικό ἔγκλημα ἦταν κυρίως οἱ μεγάλοι ἡγέτες καί βασιλεῖς ἀλλὰ καί κάποιοι ἱερεῖς, οἱ ὁποῖοι δέν ἔμεναν σταθεροὶ στήν ἐξ ἀποκαλύψεως πίστη τῶν πατέρων τους, ἀλλὰ προσέθεσαν ἢ ἀφαιροῦσαν στοιχεῖα καί βασικὲς διδασκαλίες ἀφ' ἑαυτοῦ τους, «κατὰ τό δοκοῦν». Τό βα-

1. Ματθ. 11,14 καί 17,10-12, Λουκ. 1,1.

σικό, λοιπόν, και κυρίαρχο πρόβλημα της εποχής του Προφήτη Ἡλία ἦταν πώς ὁ καθένας νόμιζε ὅτι μπορούσε νά διαχειριστεῖ τό ζήτημα τῆς πίστεως αὐθαιρέτως καί σέ προσωπική βάση.

Τήν ἐποχή του Προφήτη Ἡλία βασιλιᾶς του Ἰσραήλ ἦταν ὁ Ἀχαάβ, πού εἶχε ὡς σύζυγο τήν Ἰεζάβελ, ἡ ὁποία ἦταν κόρη εἰδωλολάτρη βασιλιᾶ. Αὐτή ἡ Ἰεζάβελ ἐπιθυμοῦσε νά ἀναμείξει τή δική της εἰδωλολατρική θρησκεία μέ τήν ἀληθινή πίστη του Ἰσραήλ. Ἡ ἐπιμξία αὐτή δημιούργησε τήν πλασματική θρησκεία του Βάαλ, του ψεύτικου θεοῦ τῆς φύσεως. Καί ὁ Ἀχαάβ, γιά νά μήν δυσαρεστήσει τή γυναίκα του, ἄρχισε νά διδάσκει τήν πίστη μέ τό δικό του τρόπο. Ἐφτιαξε βωμούς καί θυσιαστήρια γιά τή λατρεία του Βάαλ καί ἔγινε, κατά τήν ἀποψή του, κήρυκας ἑνός νέου θεοῦ, ὁ ὁποῖος φυσικά ἦταν ψεύτικος.

Μέχρι του σημείου αὐτοῦ θά μπορούσαμε νά κατανοήσουμε τήν αὐθαιρεσία του βασιλιᾶ, ἑνός ἀνθρώπου δηλαδή πού δέν ἦταν ὁ ἄμεσος ἐκπρόσωπος καί ἐκφραστής τῆς θρησκείας. Τό πρόβλημα, γιά τό ὁποῖο ἄρχισε ὁ Προφήτης Ἡλίας ζηλωτικά νά ἀμύνεται, δημιουργήθηκε, ὅταν καί κάποιοι ἱερεῖς ἀποφασισαν νά διαχειριστοῦν τό ζήτημα τῆς πίστεως σέ προσωπικό ἐπίπεδο. Ἀθέτησαν τίς ἀλήθειες του Θεοῦ, τίς παραποίησαν καί μάλιστα, ἀποτεριχίζόμενοι ἀπό τήν ἀληθινή θρησκεία, ἐκήρυτταν μέ τόν δικό τους τρόπο, ἐρμήνευαν μέ τόν δικό τους τρόπο, διαλαλοῦσαν ὅτι ἡ ἀληθινή πίστη μόνο ἀπό αὐτούς μπορεῖ νά διδαχθεῖ καί ὅτι αὐτοί εἶναι οἱ φύλακες καί οἱ ἀμύντορες τῆς θρησκείας.

Βεβαίως, τά πράγματα δέν ἦταν ἔτσι. Στήν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας, καί στήν ὑμνολογία ἀλλά καί στά βιβλικά κείμενα, οἱ ἱερεῖς αὐτοί χαρακτηρίστηκαν ὡς «οἱ ἱερεῖς τῆς αἰσχύνης», δηλαδή «οἱ ἱερεῖς τῆς ντροπῆς». Αὐτή ἡ δαιμονική κατάσταση τῆς ἀποτεριχίσεως τῶν κληρικῶν καί ἀποκοπῆς τους ἀπό τόν ἐπίσημο κορμό τῆς πίστεως, τή νοσηρά κατάσταση τῆς δημιουργίας μιᾶς νέας ἐκκλησιολογίας, ὅπως θά λέγαμε μέ τά σημερινά δεδομένα, τῆς ἐγωιστικῆς καί προσωπικῆς ἐρμηνείας τῆς πίστεως πολέμησε μέ ζήλο ὁ Προφήτης Ἡλίας. Δυστυχῶς, ὅπως τό διαπιστώνουμε ὅλοι μας, καί σήμερα ὑπάρχουν παρόμοιες περιπτώσεις, κατά τίς ὁποῖες κληρικοί καί λαϊκοί ἀναλαμβάνουν αὐτόκλητα τήν κρίση τῆς ἀληθείας καί τή διαχείριση τῆς πίστεως καί τῶν δογμάτων τῆς Ἐκκλησίας μας, ξεχνώντας ὅτι τό ἔργο αὐτό δέν εἶναι δικό τους ἀλλά ἔργο τῶν Ἱεραρχῶν τῆς Ἐκκλησίας καί κυρίως τῆς Συνόδου.

Καθημερινά, ἀγαπητοί μου, πολιορκούμεστε ἀπό δημοσιεύσεις καί κείμενα πού προσπαθοῦν νά «διακηρύξουν» τήν «ἀλήθεια» καί τό «ὀρθό δόγμα», τά ὁποῖα ὅμως παραπλανοῦν κυριολεκτικά ἐν ὀνόματι του Θεοῦ. Τό τραγικό μάλιστα εἶναι ὅτι οἱ πρωτεργάτες αὐτῆς τῆς προσπάθειας, οἱ ὁποῖοι θεωροῦν καί τούς ἑαυτούς τους «ὁμολογητές καί ζηλωτές τῆς πίστεως» σάν τόν Προφήτη Ἡλία, ἀγωνίζονται νά πείσουν ἀπλούς ἀνθρώπους νά μήν ἀκολουθοῦν τήν

Ἐκκλησία, ἀλλά νά ἐπαναστατοῦν καί νά ἀντιδροῦν, γιατί αὐτό, σύμφωνα μέ τά λεγόμενά τους, ἐπιβάλλεται ἀπό τούς Ἱερούς Κανόνες καί τή διδασκαλία τῶν Ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας. Εἶναι ἡ ἴδια ἀκριβῶς κατάσταση τῆς πνευματικῆς διαστροφῆς καί πλάνης πού ὑπῆρχε τήν ἐποχή τοῦ Προφήτη Ἡλία. Ὁ καθένας ἔκανε ὅ,τι ἤθελε τότε. Ὁ καθένας ἐρμήνευε τό νόμο ὅπως ἤθελε καί ἡ πίστη ἦταν ὑπόθεση ὄχι ἀποκαλύψεως ἀλλά συγκυριῶν καί προσωπικῶν συμφερόντων.

Ἀγαπητοί μου ἀδελφοί,

Εἶναι ἰδιαίτερος σημαντικό τό ὅτι μετά ἀπό πολλούς αἰῶνες κατάφερε ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία νά συνέλθει ἐπί τό αὐτό καί νά λάβει ἀποφάσεις. Τό σπουδαῖο δέν εἶναι ἐν προκειμένῳ ἄν οἱ ἀποφάσεις πού ἐλήφθησαν ἀντέχουν στήν κρίση τῶν αὐστηρῶν ἢ τῶν περισσότερο φιλελεύθερων ἀδελφῶν μας, ἀλλά τό ὅτι ἓνα σημαντικό βῆμα ἐπιτελέστηκε καί ἔγινε μία νέα ἀρχή, πού θά σηματοδοτήσει τό μέλλον καί τήν πορεία τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας.

Αὐτοί πού σήμερα αὐτοπαρουσιάζονται ὡς «ζηλωτές» τῆς πίστεως, σίγουρα δέν ἔχουν καμμία σχέση μέ τό ζῆλο καί τήν ἀγωνιστικότητα τοῦ Προφήτη Ἡλία, διότι αὐτός ἀγωνιζόταν νά πείσει τούς ἀνθρώπους νά ἐπιστρέψουν στήν τότε θρησκεία τοῦ Ἰσραήλ, ἐνῶ οἱ σημερινοί «ζηλωτές», ψευτοαγωνιστές καί αὐτόκλητοι ἀμύντορες τῆς Ὁρθοδοξίας, ἀγωνίζονται νά πείσουν τούς πιστούς καί τούς κληρικούς νά ἀφήσουν τήν ἐπίσημη Ἐκκλησία καί νά ἀποτευχιστοῦν, νά ἀποκοποῦν, νά ἐπαναστατήσουν, νά ἀντιδράσουν, νά κηρύξουν πόλεμο κατά τῶν ἐπισκόπων, τοῦ ποιμενάρχου τους καί τοῦ Πατριάρχου. Αὐτό, ὅμως, δέν εἶναι ἔργο ἁγίων, δέν εἶναι ἔργο προφητικό καί ἀποστολικό, ἀλλά ἔργο τοῦ διαβόλου, πού παραπέμπει στήν ἐποχή τοῦ Προφήτου Ἡλία, ὅταν ὁ καθένας πίστευε πῶς μπορεῖ νά διαχειριστεῖ τήν πίστη κατά τήν κρίση του καί τίς ἐπιθυμίες του. Οἱ πράξεις αὐτές φέρουν ἐνώπιόν μας τούς «ιερεῖς τῆς αἰσχύνης», τούς ὁποίους καί ἡ ἱστορία ἀλλά καί ἡ Ἐκκλησία κατεδίκασαν, ὁ δέ Θεός ἔρριξε «πῦρ ἐξ οὐρανοῦ καί κατέκαυσεν αὐτούς».

Πολλές φορές, καλοπροαίρετα ἐνδεχομένως, κάποιοι ἀδελφοί μας, ἐπηρεασμένοι εἴτε ἀπό φιλελεύθερο νεωτερισμό εἴτε ἀπό συντηρητικό φανατισμό, κρίνουν καί καταδικάζουν ἀθώους ἢ ἀθωώνουν ἐνόχους, ὅσον ἀφορᾷ τήν πίστη καί τά δόγματα τῆς Ὁρθοδοξίας μας. Καί στή μέν δεύτερη περίπτωση τῆς ἀθώωσης τῶν ἐνόχων, δέν δημιουργεῖται κανένα θέμα –ἄλλωστε μέ τήν εὐεργεσία ποτέ δέ δημιουργεῖται ζημιά. Στήν περίπτωση, ὅμως, τῆς κατακρίσεως καί καταδίκης τῶν ἀθῶων εἴμαστε ὑπόλογοι ἐνώπιον Θεοῦ καί ἀνθρώπων. Γιά σκεφθεῖτε τί γίνεται μέ ὅλους αὐτούς πού κατηγοροῦν τήν ἴδια τήν Ἐκκλησία, αὐτούς πού εἶναι μέλη τῆς Ἐκκλησίας καί ὅμως κατηγοροῦν ἐπισήμως καί πανηγυρικῶς τούς Ἐπισκόπους, τούς Πατριάρχες καί τήν Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὁ Ἐδ' Κανόνας τῆς Πενθέκτης Οἰκουμενικῆς Συ-

νόδου αναφέρει τούς λόγους τοῦ ἁγίου Γρηγορίου, οἱ ὅποιοι πρέπει νά προβληματίσουν ὅλους αὐτούς πού ἀπερίσκεπτα ὑψώνουν τό ἀνάστημά τους ὑπεράνω τῆς Ἐκκλησίας: «Τί σεαντόν ποιεῖς ποιμένα, πρόβατον ὦν; Τί γίνῃ κεφαλή, πούς τυγχάνων; Τί στρατηγεῖν ἐπιχειρεῖς, τεταγμένος ἐν στρατιώταις;».

Τό βασικό ὑπόβαθρο τῶν σχισμάτων δέν εἶναι συνήθως δογματικό, ὅπως οἱ σύγχρονοι «ζηλωτές» ἰσχυρίζονται καί προβάλλουν, ἀλλά οἱ ὑποκλεις καρδιές, ἡ ἔπαρση τῆς ψυχῆς, οἱ προσωπικές ἀντιπάθειες μέ τούς Ἐπισκόπους καί ἡ ἄλογος οἴηση. Τονίζει ὁ Ἱερός Χρυσόστομος σέ μιά ἀποστροφή τοῦ λόγου του ὅτι «οὐδέν οὕτως ἀποσχίζει σῶμα Ἐκκλησίας ὡς ἀλαζονεία». Ἔτσι διαπιστώνουμε ὅτι τά σχίσματα στήν πλειονότητά τους δέν δημιουργοῦνται ἀπό ἀπλοῦς καί ἀγραμμάτους ἢ καλοπροαίρετους καί πιστούς ἀνθρώπους, ἀλλά ἀπό ἐκείνους πού ἔχουν μεγάλη ἰδέα γιά τόν ἑαυτό τους καί διαθέτουν μέν θεολογικές γνώσεις, ἀλλά δέν διαθέτουν τό ἐκκλησιαστικό ἦθος, γιά νά μπορέσουν νά διαχειριστοῦν τίς γνώσεις αὐτές. Φαίνεται ὅτι ἡ ὑπαρξη τῶν ἱερέων τῆς αἰσχύνης εἶναι ἓνα διαχρονικό φαινόμενο, τό ὁποῖο πάντοτε ἡ Ἐκκλησία θά πρέπει νά ἀντιμετωπίζει.

Τό δίλημμα, λοιπόν, πού τίθεται, μέ ἀφορμή τῆ σημερινή ἑορτή τοῦ Προφήτη Ἡλία τοῦ Θεοσβίτη καί ζηλωτῆ, εἶναι τό τί θά ἐπιλέξουμε στή ζωή μας. Τότε τό ἐρώτημα ἦταν: Θεός ἢ Βάαλ; Σήμερα τό ἐρώτημα εἶναι: Ἐκκλησία ἢ Ὁρθοδοξία ἐκτός Ἐκκλησίας; Καλοῦμαστε νά ἐπιλέξουμε, ἀγαπητοί μου, ἢ Χριστό ἢ κόσμο. Ἡ τήν ὑπακοή στό θέλημα τοῦ Θεοῦ καί τῆς Ἐκκλησίας ἢ τήν ὑπακοή στή δική μας ἐγωιστική αὐτοπεποίθηση καί στήν προσωπική ἐρμηνεία τῆς πίστεως. Ἀντιλαμβανόμαστε σίγουρα ὅλοι μας ὅτι αὐτά τά δύο εἶναι ἀσυμβίβαστα. Δέν συνδυάζεται νά εἶσαι ἐκτός Ἐκκλησίας καί νά θεωρεῖς τόν ἑαυτό σου ζηλωτή καί ἀμύνητορα τῆς πίστεως. Δέν συνδυάζεται νά εἶσαι μέσα στήν Ἐκκλησία καί νά μὴν ἀποδέχεσαι τό θεσμό τῆς Συνόδου, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ τήν πιό ἐπίσημη καί αὐθεντική φωνή τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία διά τῆς Συνόδου ἐκφράζεται. Ὁχι διά συγκεκριμένων προσώπων. Ὁχι διά μεμονωμένων ἀτόμων. Ὁχι διά ὀργανώσεων καί ὀμάδων.

Ἄς μείνουμε ὅλοι, ἀγαπητοί πατέρες καί ἀδελφοί, πιστοί καί ἀφοσιωμένοι στό ἄρμα τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς ἀληθινῆς πίστεως. Ἄς ἀφήσουμε τό ἄρμα τοῦ Φαραώ, τό ὁποῖο ἀεροβατεῖ καί κρημνίζει. Ὁ Προφήτης Ἡλίας μᾶς καλεῖ πρὸς τά ὕψη, ὅπως αὐτός εἶναι ὁ προορισμός μας καί ἡ κλήση μας. Ἀλλά ἡ κλήση αὐτή πραγματώνεται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καί διά τῆς Ἐκκλησίας. Καί ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ μποροῦμε νά ἀκούσωμε τήν ἀλήθεια, ὅπως σωστά εἰπώθηκε στόν Προφήτη Ἡλία: «Ἰδού ἔγνωκα, ὅτι σύ ἄνθρωπος Θεοῦ καί ρῆμα Κυρίου ἐν τῷ στόματί σου ἀληθινόν» (Γ΄ Βασιλ. 17,24).

Ἑλληνισμός με συνείδηση Σιγκαπούρης

Τοῦ ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ

ΑΠΟΡΟΥΣΕ Ο ΕΦΗΒΟΣ: «Γιατί νά ταυτί-
ζουμε τήν τιμή τῆς σημαιοφορίας μέ
τίς ἐπιδόσεις στά μαθήματα καί τήν ἀρι-
στεία; Ἡ ἀριστεία ἐπιβραβεύεται μέ τήν
ύψηλή βαθμολογία, γιατί νά προστίθεται
καί ἡ διάκριση τῆς σημαιοφορίας;».

Τό ἐρώτημα τοῦ ἐφήβου καίριο, ἀπο-
κλείεται νά τό θέσουν οἱ κομματικοί
πραιτωριανοί τοῦ ὑπουργείου Παιδείας.
Ἄλλο θέλει νά ξεχωρίσει τόν ρεαλι-
σμό τῆς γνησιότητας ἀπό τή συμβατικό-
τητα τῆς ἐθιμοτυπίας. Οἱ πραιτωριανοί
λειτουργοῦν μόνο μέ κίνητρα ἐντυπωσιο-
θηρίας. Ὅποιο κόμμα κι ἄν κυβερνάει.
Γι' αὐτό καί οἱ ἐνστάσεις τῆς ἀντιπολί-
τευσης στήν ἀπόφαση τοῦ ὑπουργείου
γιά κλήρωση τῆς σημαιοφορίας ἦταν μό-
νο συμβατικές.

Ἡ ἀπάντηση πού θά ἔδινε στόν ἐφηβο
ένας εὐφυής καί καταρτισμένος παιδα-
γωγός δέν εἶναι δυνατό νά μεταγραφῆ
σέ ἐπιφυλλιδιογραφικό λόγο (παγιδευμέ-
νον ἐξ ὀρισμοῦ στήν ἰδεολογική ἐκφρα-
στική). Ἡ περίπου μεταγραφή τῆς ἀπά-
ντησης θά τόνιζε ὅτι: Ἡ βαθμολογία
ἀξιολογεῖ καί ἐπιβραβεύει τήν ἀτομική
ἐπίδοση τοῦ μαθητῆ, ἱκανοποιεῖ καί
ἀνταμείβει τό ἄτομο. Ἡ σημαιοφορία,
ὡς προνόμιο τοῦ ἀρίστου, ἐντάσσει τήν
ἀτομική ἐπίδοση στήν *κοινωνία τῶν σχέ-
σεων* πού συγκροτοῦν τήν «τάξη» καί τό
«σχολεῖο». Τήν ἐξαρθά ἀπό τήν ἄμιλλα,
τήν καλλιέργεια (ποιότητα) κοινωνικοῦ
ἠθους πού προϋποθέτει ἡ ἀπόδοση τιμῆς
ἀπό ὅλους στόν ἕνα: τόν ἐκάστοτε
πρῶτο.

Ἡ πρωτιά δέν εἶναι προνόμιο ταξικό
οὔτε ἐξαγοράζεται μέ χρηματισμό ἢ
«φροντιστήριο». Προσφέρεται σέ ὅλους
ὅταν λειτουργεῖ ἡ ἄμιλλα, καί τήν ἄμιλλα
τήν καθιστοῦν δυνατή ἡ αὐστηρή ἀξιολό-
γηση, τό ἀξιόπιστο ἐξεταστικό σύστημα,
ἡ ἀμερόληπτη βαθμολογία. ΠΑΣΟΚ καί
Ν.Δ. κακούργησαν μέ ἔγκλημα ἀπαν-
θροπιᾶς, σαράντα ὀλόκληρα χρόνια, ξε-
ριζώνοντας κάθε λογική «κοινωνικοποι-
ησης» τοῦ παιδιοῦ ἀπό τό ἑλληνικό σχο-
λεῖο. Ἀπό τό νηπιαγωγεῖο ὡς καί τό δι-
δακτορικό, ἡ παιδεία στήν Ἑλλάδα εἶναι
ἀποκλειστικά καί μόνο χρηστική, πρωτό-
γονα ἀτομοκεντρική γι' αὐτό καί εἴμαστε
ἡ μόνη χώρα διεθνῶς μέ παραδεκτό καί
αὐτονόητο τό καρκίνωμα τῆς παραπαι-
δείας (φροντιστήριο).

Ἡ ἑλληνική κοινωνία, ἐξήντα χρόνια
τώρα, δέν στέλνει τά παιδιά της στό σχο-
λεῖο γιά νά μνηθοῦν στή χαρά τῆς κοινω-
νίας, στή δυναμική τῆς συνεργασίας, στό
ἄθλημα τῆς ἐλευθερίας ἀπό τό ἐγώ καί
τῆς δημιουργικῆς μετοχῆς στό ἐμεῖς.
Στέλνει ὁ Ἑλλαδίτης τό παιδί του στό
σχολεῖο μόνο γιά νά τοῦ ἐξασφαλίσει
«ἐφόδια» ἀτομικῆς κατοχύρωσης, «ὄ-
πλα» ἀτομικῆς ἐπιβολῆς, νά προσλάβει
τή γνώση σάν ἐργαλεῖο (ἕνα «χαρτί») πού
θά τοῦ χρησιμεύσει γιά βιοπορισμό.
Ἐξήντα χρόνια τώρα, μεθοδικά, προ-
γραμματικά, θεσμικά, τό σχολεῖο (καί τό
πανεπιστήμιο) στήν Ἑλλάδα ἀποκλείει
ἔστω καί τήν πρόθεση νά ἐτοιμάζει
πολίτες, νά καλλιεργεῖ κοινωνικές προτε-
ραιότητες, συνείδηση «δημοσίου συμφέ-

ροντος». Έτοιμάζει όπαδούς, διεκδικητές άτομικών και μόνο δικαιωμάτων, έκβιαστές, πού από τό Δημοτικό κίόλας ξέρον τή λογική τών «καταλήψεων», τής πρόκλησης κοινωνικού κόστους. Τό σχολείο έτοιμάζει βανδάλους, τροφοδοτεί τό κοινωνικό περιθώριο, τήν ψυχοπαθολογία τής έκδικητικής άλογίας.

Είμαστε μάλλον ή μοναδική χώρα διεθνώς πού έχει παραδώσει τά πανεπιστήμιά της νά τά νέμονται οί άδίστακτες κομματικές συντεχνίες: Ίδρύνονται πανεπιστήμια, γιά νά ίκανοποιηθεί ή έπιχώρια έκλογική πελατεία. Στελεχώνονται, γιά νά βολευτεί και άνταμειφθεί ή στρατευμένη στό κόμμα δευτεράντζα τής έπιστήμης και τής διανόησης. Λειτουργούν τά πανεπιστήμια, όταν τό έπιτρέπουν οί κομματικές νεολαίες, κάτω από τήν τρομοκρατία τής αυθαιρεσίας τους και μόνο σάν άνταγωνιστικό πεδίο άγρευσης ψηφοφόρων.

Στόν τομέα τής Παιδείας ό πολιτικός έκχυδαϊσμός μας και ή κατηλιεία τής δημοκρατίας φτάνουν σά όρια τής άνυπόφορης κακουργίας. Φενακίζόμαστε ότι είναι θέμα «έλευθερίας» νά μπορεί κάθε κομματική κυβέρνηση νά εφαρμόσει τή δική της «πολιτική» στήν Παιδεία. Ώσάν νά μή βλέπουμε, έξήντα χρόνια τώρα, ότι οί «πολιτικές» διαφοροποιούνται μόνο μέ τερτίπια έντυπωσιασμού. Ρωτήθηκε ποτέ ό λαός άν συμφωνεί μέ τή μία και ένιαία πολιτική, πράσινη, γαλάζια, ψευτοκόκκινη, πού έχει κυριολεκτικά στρεβλώσει, διαλύσει, άχρηστέψει τή γλώσσα; Συμφωνεί μέ τό «πρακτορλίκι» τής «άπροκατάληπτης» ιστοριογραφίας πού άπεργάζεται μεθοδικά έναν Έλληνισμό μέ συνείδηση Σγκαπούρης;

Κατά κοινή όμολογία ή Άννα Διαμα-

ντοπούλου ήταν ή μόνη πού τόλμησε νά επιδιώξει τήν άποκατάσταση στοιχειώδους λογικής συνέπειας στή λειτουργία τής εκπαίδευσης. Όσα πρόλαβε νά κατορθώσει ήρθε άμέσως μετά ή «έθνικόφρων» παρωδία (Σαμαράς) μέ ύπουργό τόν Κων. Άρβανιτόπουλο έντεταλμένο νά ξηλώσει κάθε ίχνος έλπίδας πού έσπειρε ή Διαμαντοπούλου. Στό κενό και τό δικό της έγχείρημα, ίσως γιατί, παρά τά τόσα θετικά του, ήταν έπίσης παγιδευμένο στή χρηστική έκδοχή τής Παιδείας, δηλαδή στό άπόλυτο τίποτα.

Είναι περισσότερο από φανερό: ή λέξη Έλλάδα παραπέμπει πιά μόνο σέ ένα τυπικό κρατικό μόρφωμα, όχι σέ πραγματικότητα κοινωνίας, συλλογικότητας πού κοινωνεί άνάγκες, στόχους, έλπίδες. Η γλώσσα έχει έσκεμμένα καταστραφή, λογική σύν-έννόησης δέν ύπάρχει, οί χρηστικές προτεραιότητες και ό άτομοκεντρισμός έχουν άποθηριώσει τά ήθη και τή νοο-τροπία, ή ιστορική συνείδηση άπαλείφθηκε γιά χάρη τής ξιπασιάς του «έξευρωπαϊσμού», τής λιγούρας του «δανειολήπτη».

Όταν οί επαγγελματίες τής έξουσίας, ή δημοσιογραφία και ή (κατά τή φιλοδοξία της) διανόηση δέν μπορούν νά διακρίνουν τή διαφορά τής βαθμολογικής επιβράβευσης από τήν κοινωνική δυναμική τής άμιλλας, διαφορά τής χρηστικής «παιδείας» από τή χαρά τής μετοχής και κοινωνίας, τό παιχνίδι είναι πιά χαμένο. Όσοι μπορούν φεύγουν, οί ύπόλοιποι περιμένουμε ποιά μορφώματα θά προκύψουν από τήν κρατική διάλυση.

*Έδημοσιεύθη στήν «Κ»
Αύγουστος 2017*

Ἡ Γιορτή τῆς Μεγαλόχαρης

Τό «Δεύτερο Πάσχα» τῶν Ἑλλήνων

Τοῦ ΣΤΕΛΙΟΥ ΠΑΠΑΘΕΜΕΛΗ*

Η ΓΙΟΡΤΗ τῆς Μεγαλόχαρης εἶναι τό «Δεύτερο Πάσχα» τῶν Ἑλλήνων. Τὴν πανηγυρίζει σύμπας ὁ Ἑλληνισμός, πιστοί, ἄπιστοι, ἡμίπιστοι. Τὰ ἦθη, ἔθιμα καὶ παραδόσεις μας ζωντανεύουν ἀνήμερα τῆς Παναγίας σέ κάθε σημεῖο τῆς ἐλληνίδος γῆς ὅπου ἐκκλησιές, ἐξωκκλήσια, προσκυνήματα στό ὄνομά Της.

Ἡ Παναγία μητέρα τοῦ Θεοῦ εἶναι ὀργανικά δεμένη, ταυτισμένη μέ τὴν ἐλληνική διάρκεια ἐδῶ καὶ δύο χιλιάδες χρόνια. Οἱ ἀδιάκοποι καὶ συχνά ἄνισοι ἀγῶνες τῶν Ἑλλήνων γιὰ τὴν ἐλευθερία τους ἀνέδειξαν τὴν Θεομήτορα Ὑπέρομαχο Στρατηγὸ τους.

«Νενίκηται τῆς φύσεως οἱ ὄροι» (ὠδή θ´) ἀναφωνεῖ ὁ ψαλμωδὸς καὶ προστρέχει καὶ ἐμπιστεύεται τὴν Μητέρα τοῦ Θεοῦ:

«Πάντων θλιβομένων ἡ χαρά, καὶ ἀδικουμένων προστάτις, καὶ πενομένων τροφή, ξένων τε παράκλησις καὶ βακτηρία τυφλῶν, ἀσθενούντων ἐπίσκεψις καὶ ὀρφανῶν βοηθός».

Τό Εὐαγγέλιο δέν εἶναι ἰδεολογία ἢ θεωρία. Εἶναι ἀλήθεια καὶ ζωή. Καὶ ἡ Ἐκκλησία φανέρωση τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ στὸν χωροχρόνο. Αὐτὰ γιὰ τό πιστό.

Ζοῦμε σ´ ἓνα κόσμο τραγικά παράλογο καὶ παράλογα τραγικό, στὴν ἔκφραση σύγχρονου θεολόγου (Σ. Φω-

τίου, Ἡ Ἐκκλησία στὸν σύγχρονο κόσμο, σ. 17), ὁ ὁποῖος παραπέμπει στό βαρὺ ὄνομα τοῦ μακαριστοῦ Παύλου Εὐδοκίμου, πού ἐπισημαίνει ὅτι ὁ κόσμος μας εἶναι «κόσμος τῆς οἰκονομίας μέ τό χρηματιστήριο ναό του καὶ τίς ἐστιάδες του διψασμένες γιὰ χλιδή, ὁ πολιτικός κόσμος τῶν φιλοδοξιῶν καὶ τῶν ἀκορέστων ἐπιθυμιῶν, ὁ κόσμος τῆς ὁμαδικῆς νευρώσεως, τῶν τρελλῶν παθῶν καὶ τοῦ ἔρωτος πού ἔχασε τὸν ἀρχικό του προορισμό» (Ἡ πάλι μέ τὸν Θεό, σ. 102). Αὐτὸς ὁ κόσμος, ἐπιλέγει ὁ Εὐδοκίμος, κινδυνεύει κάθε στιγμή νὰ ἀφανιστεῖ «ὡς ἐκλείπει καπνός, ὡς τήκεται κηρός ἀπὸ προσώπου πυρός».

Οὔτε 1 οὔτε 2, ἀλλὰ 19 (ἀριθμὸς δεκαεννέα) στόχους ἔθεσε ὁ ΟΗΕ «γιὰ τὴν ἐξάλειψη τῆς φτώχειας, τὴν βελτίωση τῆς υἰγείας, τοῦ περιβάλλοντος καὶ τῆς ἐκπαίδευσης σέ ὅλες τίς χώρες ἕως τό 2030». Ὁ λαὸς μας ἔχει ἓν προκειμένω μία σοφὴ παροιμία: «Μεγάλα λόγια ἂν ἀκοῦς, νὰ περιμένεις λίγα, χρυσὴ λέν τὴν χρυσόμυγα καὶ ὁμως εἶναι μύγα»!

Ἡ παγκόσμια πραγματικότητα εἶναι τραγική: πάνω ἀπὸ 250 ἑκατ. παιδιά, ἀπὸ τό 1,6 δισ. τοῦ πλανῆτη, δέν πηγαίνουν σχολεῖο, ἐνῶ 400 ἑκατ. στεροῦνται τίς βασικὲς γνώσεις.

Τὰ Η.Ε συγκρότησαν ἐπὶ τοῦτο ἐπι-

* Πρόεδρος Δημοκρατικῆς Ἀναγέννησης

τροπή με την χρηματοδότηση της Παγκόσμιας Ευκαιρίας υπό τον πρώην Βρετανό πρωθυπουργό Γκόρτον Μπράουν. Και οι δύο προτάσεις της Έπιτροπής είναι ξένες προς τις πραγματικότητες της ζωής. Ή μία προβλέπει χρηματοδότηση από τη Φιλανθρωπία, όπερ ανέφικτον και άφελές. Όπως εϋστοχα έγραψε ο Μάρτιν Λούθερ Κίνγκ «Η φιλανθρωπία είναι μία πράξη σωστή, αλλά δεν πρέπει ο φιλάνθρωπος να άδιαφορεί για τις συνθήκες της οικονομικής άδικίας που κάνουν άπαραίτητη τη φιλανθρωπία» (Η Δύναμη της Άγάπης, σ. 28). Η άλλη, κάποιο όργανο έποπτευόμενο από την Παγκόσμια Τράπεζα. Αϋτή, όπως εϋστοχα παρατηρεί ο Steven Klees (Project/Syndicate/NEA 8.8.17) είναι προσανατολισμένη στις Άγορές και δίνει λανθασμένες κατευθύνσεις για ιδιωτικοποιήσεις κ.λπ. Ο καθηγητής αντιπροτείνει α) τήρηση της δέσμευσης των πλουσίων χωρών για διάθεση του 0,7% του ΑΕΠ τους. β) καταπολέμηση της φοροδιαφυγής - φοροαπαλλαγής που έπιβαρύνουν την παγκόσμια οικονομία πάνω από 600 δισ. δόολ. έτησίως.

Δυστυχώς οι διεθνείς έξουσιαστές εκεί κατήντησαν τον κόσμο. Άπό άλλους κλέβουν τό ψωμί, από άλλους την έλευθερία και από όλους τό νόημα της ζωής.

Η χριστιανική έρμηνεία της κοινωνίας είναι προσωποκεντρική. Ξεπερνά και τον κοσμοπολιτισμό και τον έθνικισμό γιατί αϋτές οι έννοιες περιχωρούνται στην άλήθεια του Εϋαγγελίου!

Η χριστιανική ύποδοχή του Έλληνισμού δεν άποτελεί δουλική άπορρόφηση έθνικης κληρονομιάς χωρίς άφομοίωση, ύποστηρίζει ο κορυφαίος σύγχρονος όρθόδοξος θεολόγος π. Γεώργιος Φλωρόφσκι, «ήταν μάλλον μεταστροφή της Έλληνικης καρδιάς και του πνεύματος» (Χριστιανισμός και πολιτισμός, σ. 154). Η Έκκλησία «είναι πάντοτε μέ τους ταπεινούς και πράους, όχι μέ τους δυνατούς και ύπερηφάνους». Και έμπνέει την πολιτική που είναι συλλογικό όραμα ζωής για την όργάνωση της πόλεως.

Αϊφνης εν αίθρια ήρθε η δήλωση του προέδρου της Βουλής των Έλλήνων: «Η μεταμνημονιακή Ελλάδα δεν μπορεί να είναι του “πατρίς, θρησκεία, οίκογένεια”».

Άπάντηση (1): «Άφες αϋτοίς, ου γάρ οίδασι τί ποιούσι!»

Άπάντηση (2): «Θου, Κύριε, φυλάκην τω στόματί μου και θύραν περιούχης περι τά χείλη μου!»

Τά πανέμορφα Κύθηρα, υπέκυψαν στο πύρ τό έξώτερον. Άσφαλώς υπάρχουν άρμόδιοι. Άσφαλώς υπάρχουν υπεύθυνοι. Όμως ουδείς πρόκειται να λογοδοτήσει και ως συνήθως, ουδείς να πληρώσει. Η καταστροφή, καταγγέλλουν οι πυροσβέστες, ήταν «άναμενόμενη και θέμα χρόνου» ότι θα συνέβαινε. Άρα ουδέν μέτρον έλήφθη, άφου εκεί ύπηρετούν 8 μόνιμοι έξ ών 3 άπόντες ως άπεσπασμένοι άλλου + 10 πενταετούς + 4 έποχικοί. Τραγωδία χωρίς κάθαρση και έγκλημα χωρίς τιμωρία.

ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ ΕΥΤΥΧΙΟΣ Κ.
ΠΑΠΑΔΕΡΟΣ
Ἱερός Ναός Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου
40 Ἐκκλησιές Θεσσαλονίκης

Παναγιώτατον
Μητροπολίτην Θεσσαλονίκης κ.κ. Ἄνθιμον
Ἐνταῦθα

Θεσσαλονίκη, 18/06/2017

*Μυρίζουν οἱ βασιλικοί, μυρίζουν κι οἱ βαρσάμοι,
Μά σά μυρίζ' ὁ φρόνιμος, βαρσάμια δέ μυρίζουν.
Βαρσάμια οὐδέ βασιλικοί μουνιδέ καρεφυλλάτα.
Μυρίζ' ἐκειά· πού πορπατεῖ, μυρίζ' ἐκειά πού στέκει,
Μυρίζ' ἐκειά πού κάθεται.*

Παναγιώτατε Δέσποτα!

Τό ἀνωτέρω ποίημα ἀνήκει στά λεγόμενα ριζίτικα δημοτικά τραγούδια τῆς Κρήτης, τά ὁποῖα, κατά τό πλεῖστον, εἶναι δημιουργήματα τῶν ἀνθρώπων πού ζοῦν σέ χωριά γύρω ἀπό τά Λευκά Ὄρη τῆς ἰδιαίτερης πατρίδας μου. Εἶναι ἐμπνεύσεις καί ἐκφράσεις τῆς λαϊκῆς σοφίας, ἰδιαίτερος ἀγαπητά στή Μεγαλόνησο. Ἀπό ὅσα λαμβάνω τό θάρρος νά σημειώσω στή συνέχεια θά γίνει ἀντιληπτός καί ὁ λόγος, γιά τόν ὁποῖον προτάσσω αὐτό τό ποίημα στό χαιρετισμό πού ἀπευθύνω ἀπό βάρθους εὐγνωμονούσης καρδίας πρὸς τήν Παναγιότητά Σας μέ τήν εὐκαιρία τῆς ἐπετείου τῆς εὐλογημένης ἀναρρήσεώς Σας στόν ἐπισκοπικό θρόνο τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Θεσσαλονίκης.

Ἀπό τό πλῆθος τῶν χαρισμάτων τοῦ τιμίου προσώπου Σας, στά ὁποῖα ὀφείλεται χωρίς ἀμφιβολία τό ὅτι ἰσχύει καί γιά τήν ποιμαντορία Σας στή Θεσσαλονίκη ὁ ἀποστολικός λόγος: «τό ξέρετε κι ἐσεῖς, ἀδελφοί μου, ὅτι ὁ ἐρχομός μας στήν πόλη σας δέν πῆγε χαμένος» (Α΄ Θεσσαλονικεῖς 2,1), ἐγὼ διέκρινα τή φρονημάδα Σας!

Ἦρθατε στή Θεσσαλονίκη, Παναγιώτατε, σέ καιρούς χαλεπούς γιά τήν Ἐκκλησία, πού εἶχε ἀνάγκη ἀπό ἐπίσκοπο, προικισμένο μέ τή φρονημάδα πού ἔχουν τά φῖδια καί τήν ἀκεραιότητα πού ἔχουν τά περιστέρια (Ματθ. 10,16). Ὡς πιστός καί φρόνιμος δούλος τοῦ Χριστοῦ δίδετε στό ποιμνιό Σας τήν κατάλληλη κατά περίσταση πνευματική τροφή, ἀλλά καί τήν ὕλική ὅπου καί ὅταν χρειάζεται (πρβλ. Ματθ. 24,45). Ἡ φρονημάδα ὀδηγεῖ σέ εὐθυκρισία καί διάκριση. Γι' αὐτό καί δέν διστάσατε ποτέ νά λέτε σέ μᾶς τούς ἱερεῖς Σας, ἀλλά καί σέ ἄλλους πολ-

λους εὐθέως: «μὴ φρονεῖτε γιὰ τὸν ἑαυτὸ σας παραπάνω ἀπ’ ὅ,τι πρέπει νὰ φρονεῖτε, ἀλλὰ νὰ σᾶς διακρίνει ἡ μετριοφροσύνη καὶ ἡ σύνεση» (Ρωμ. 12,3).

Περιορίζομαι σὲ αὐτὰ, Παναγιώτατε, καίτοι πολλὰ παρόμοια θὰ εἶχα καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ προσθέσω, ἐάν ἡ δική Σας μετριοφροσύνη καὶ τὸ σεβάσμιο γήρας Σας δὲν μὲ ἀπέτρεπαν. Νὰ προσθέσω ὅμως ἓνα ἀκόμη, μὲ τὴν ἀνοχή Σας. Ὁ Παῦλος, ὁ Σιλουανός καὶ ὁ Τιμόθεος ἔγραφαν στοὺς πρῶτους χριστιανούς τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τοὺς ἐπαινοῦσαν ἐπειδὴ δέχτηκαν τὸ κήρυγμά τους «μὲ τὴ χαρὰ πού δίνει τὸ Ἅγιο Πνεῦμα» καὶ ἔγιναν ὑπόδειγμα σὲ ὅλους τοὺς πιστοὺς τῆς Μακεδονίας..., «πού ἔχουν νὰ τὸ λένε»! (Α΄ Θεσ. 1,6 ἔξ.). Ἡ δική Σας ἀγάπη γιὰ τὴ Μακεδονία εἶναι γνωστὴ στοὺς ὅπου γῆς Ἕλληνες καὶ ὄχι μόνο. Καὶ ἔχουν νὰ τὸ λένε καὶ θὰ τὸ λένε καὶ στὰ παιδιά καὶ στὰ ἐγγόνια μας, μάλιστα καθὼς διαφαίνεται ἤδη καὶ κάποια φρονημάδα ἐκεῖ πού ἔπρεπε νὰ ὑπάρχει ἀπὸ καιρὸ.

Ἰδού, Παναγιώτατε, πῶς

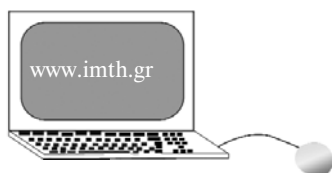
σά μυρίζ’ ὁ φρόνιμος, βαρσάμια δέ μυρίζουν!

Βαθυσεβάστω

Πρωτοπρ. Εὐτύχιος Κ. Παπαδερός

**ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΦΥΛΛΟ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟ ΠΡΟΝΟΙΑ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΥ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
κ.κ. ΑΝΘΙΜΟΥ**

- Ἐκδότης: Η ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
- Τυπογραφεῖο: “ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ” Ἰασίου 1 - ΑΘΗΝΑ
- Ἀπευθύνεσθε: «ΕΥΛΟΓΙΑ» - Ἱερά Μητρόπολη - Βογατσικοῦ 7
Τ.Κ. 54622 - Θεσσαλονίκη
- Ἡ «ΕΥΛΟΓΙΑ» διανέμεται δωρεάν.
- Δεκτές αὐτοπροαίρετες δωρεές ἀναγνωστῶν.
- ISSN 2241-6552

Κάθε Κυριακὴ γίνεται ἀπευθείας μετάδοση τῆς Ἀρχιερατικῆς θείας Λειτουργίας ἀπὸ τὴν ἰστοσελίδα τῆς Ἱ. Μ. Θεσσαλονίκης στὸ διαδίκτυο www.imth.gr

Πρός τόν Παναγιώτατο Μητροπολίτη καί Πατέρα μας κ.κ. Ἄνθιμο

Παναγιώτατε Πατέρα μας εὐλογεῖτε.

Εὐχόμεσθε ἡ καλή μας ἡ Παναγιά, ἡ Μάνα μας, νά σᾶς κρατάει δυνατό, σταθερό, ἀκμαῖο, νά σᾶς χαρίζει κάθε πνευματική εὐλογία καί χαρά καί νά σᾶς ἀναδείξει σ' ἕναν σύγχρονο Ἅγιο τῆς γλυκιᾶς μας Ὁρθοδοξίας.

Ἐπιτρέψτε μας νά σᾶς μιλήσουμε ξανά γιά τόν Ἅγιο καί προστάτη τῆς ζωῆς μας, τόν Μεγαλομάρτυρα Δημήτριο τόν Μυροβλήτη. Τόν ἀγαπᾶμε ἀπέραντα, Παναγιώτατε, τόν αἰσθανόμεσθε ὀλοζώντανο, ἀδερφό, προστάτη, φίλο, Πατέρα. Πιστεύουμε ὅτι μᾶς προστατεύει πλουσιοπάροχα, ὅτι πίσω ἀπό κάθε καλό καί εὐλογία στήν ζωή μας, κρύβεται Ἐκεῖνος. Ἄλλωστε, ἐσεῖς τό γνωρίζετε πολύ καλά. Ἐκεῖνος μᾶς ἔνωσε μαζί σας, μᾶς ἔκανε νά σᾶς ἀγαπήσωμε πολύ ὡς Πατέρα μας καί Σεῖς νά μᾶς ἀγαπήσετε ὡς τέκνα σας.

Ὁ Ἱερός Ναός του Παναγιώτατε, τί στολίδι ἀποτελεῖ γιά τήν Μητρόπολή μας; Ὅλα ἐκεῖ μέσα λάμπουν πνευματικά, οἱ Ἱερεῖς, οἱ εἰκόνες, ἡ Πλατυτέρα. Καθώς εἰσερχόμεσθε μέσα του, αἰσθανόμεσθε ὅτι εἴμαστε στόν Οὐρανό, στόν Παράδεισο. Ἡ κατάνυξη, ἡ γαλήνη, ἡ ἀγιότητα, ἡ ἐν Χριστῷ ἀγάπη, κυριαρχοῦν, διαποτίζουν ὅλη τήν ἀτμόσφαιρα.

Ὁ Ἅγιος Δημήτριος, παραμένει μέχρι σήμερα, ὁ καλύτερος Κατηχητής καί Ἱεραπόστολος. Ἀπόδειξη, τό πλήθος τῶν νέων πού τόν ἀγαποῦν, τόν διακονοῦν, τόν εὐλαβοῦνται, ἀκόμα οἱ χιλιάδες προσκυνητές, πού ἐπισκέπτονται καθημερινά τόν Ναό του, ὅπου ὁ Ἅγιος τούς ὑποδέχεται σάν ὁ καλύτερος οἰκοδεσπότης εἰσάγωντάς τους στάνάματα τῆς Ὁρθοδοξίας, τῆς μόνης ἀλήθειας, τῆς ἐκκλησίας τῆς ἀγάπης.

Δέν ὑπάρχουν λόγια, γιά νά περιγράψουμε τόν Ἅγιο μας, Παναγιώτατε. Ἀποτελεῖ γιά ἐμᾶς πρότυπο, κανόνα πίστεως καί ἐν Χριστῷ ζωῆς. Ἐκεῖνος μᾶς προστατεύει, μᾶς ἀγαπάει, μᾶς διδάσκει τό ἀνδρεῖο φρόνημα, τήν ἀγνότητα ψυχῆς καί σώματος, τό ἔλεος, τήν Μετάνοια καί τήν ἀγάπη.

Παναγιώτατε, τελειώνοντας, ἀφοῦ σᾶς εὐχαριστήσουμε μέ ὅλη μας τήν ψυχή, πού μᾶς ἐμπνέετε τήν τόσο μεγάλη ἀγάπη γιά τόν Ἅγιο μας καί μᾶς παραχωρεῖτε τόσο συχνά τόν Ἱερό Ναό του (μέ τήν στήριξη τοῦ Προϊσταμένου τοῦ Ναοῦ, πατρός Ἰακώβου Ἀθανασίου) γιά νά τελέσουμε Ἀγρυπνίες, Παρακλήσεις καί νά διοργανώσουμε Ἡμερίδες, σᾶς δηλώνουμε, ὅτι μέ τήν εὐχή σας, θά ἀγωνιστοῦμε μέ ὅλη μας τήν δύναμη γιά νά καταστοῦμε ἄξια τέκνα τοῦ Πατέρα μας, Μεγαλομάρτυρα Δημητρίου τοῦ Μυροβλήτη, ὁμολογώντας παντοῦ καί πάντοτε ὅτι ΖΕΙ ΚΥΡΙΟΣ Ο ΘΕΟΣ, Ο ΘΕΟΣ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ. Ἀμήν. Εὐχεστε Παναγιώτατε γιά ἐμᾶς. Νά ἔχουμε πάντοτε τήν εὐχή σας.

*Μετά βαθυτάτου σεβασμοῦ
Πτυχιούχοι καί φοιτητές τῆς Θεολογικῆς
Σχολῆς καί ἄλλων Σχολῶν τῆς Θεολογικῆς,
τέκνα τοῦ Ἁγίου Δημητρίου*

Ἡ πόλη

Ἡ πόλη μας δέν ἔπεσε
 Σάν σπόρος θάφτηκε στή γῆ
 Σέ πετρωμένο χῶμα
 Πού κάποτε θά ἐρθῆ βροχή
 Τῆς Παναγιᾶς τό δάκρυ
 Καί θά φυτρώση πιό τρανή
 θά ζήση στούς αἰῶνες
 Καί μέ φωνή πιό δυνατή
 Μαζί μέ τούς ἀγγέλους
 Θά ψάλλουμε στήν Ἐκκλησιά
 Τήν Ἁγία, τήν Μεγάλη
 Τό Χαῖρε στήν Παντάνασσα
 Τήν ἐνδοξη Κυρά μας
 Θά ἀγάλλωνται οἱ οὐρανοί
 Παντοῦ ἡ γῆ θ' ἀνθίζη
 Κι ἡ θάλασσα θ' ἀντανακλᾷ
 Τοῦ ἡλίου τίς ἀκτίνες
 πού θά σταθῆ ἀκίνητος
 στό μεσουράνημά του.

Σταῦρος Ἰ. Μπαλογιάννης
 Θεσσαλονίκη, 29.05.2017

Τιμή στά Ἑλληνικά Νησιά μας

Στῶν Ψαρῶν τήν ὀλόμαυρη ράχη
 περπατώντας ἡ δόξα μονάχη
 μελετᾷ τά λαμπρά παληγάρια
 καί στεφάνι στήν κόμη φορεῖ
 γινομένο ἀπό λίγα χορτάρια
 πού'χαν μείνει στήν ἔρημη ΓΗ.

Τοῦ Διονυσίου Σολωμοῦ

**Οί περί χρώματος τῶν ἱερῶν ἀμφίων
θέσεις τοῦ Ἰωάννη Φουντούλη
– Ἱστορικές καί Θεολογικές ἀναφορές
Εἰσήγηση στή Διεθνή Ἐπιστημονική Διημερίδα,
«ΙΩΑΝΝΗΣ ΦΟΥΝΤΟΥΛΗΣ ΩΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΗΣ
ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ»
18-19 Μαΐου 2017 Θεολογική Σχολή Α.Π.Θ.**

Τοῦ Πρωτοπρ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΟΥΚΟΠΟΥΛΟΥ,
Θεολόγου - ΜΑ.Τη

(συνέχεια ἀπό τό προηγούμενο τεῦχος)

Β) Τά ἱερά ἄμφια τῶν κληρικῶν

Ἡ ἐνδυμασία τῶν κληρικῶν διαφοροποιεῖται στούς τρεῖς βαθμούς τῆς ἱερωσύνης, δηλ. τοῦ διακόνου εἶναι τρία, λόγω τῆς ἱερότητας τοῦ ἀριθμοῦ (Στιχάριον, Ἐπιμανίκια, Ὠράριον), τοῦ πρεσβυτέρου εἶναι πέντε, κατά τόν ἀριθμό τῶν αἰσθήσεων (Ὠριγένης, PG 13,905B), (Στιχάριον, Ἐπιτραχήλιον, Ζώνη, Ἐπιμανίκια, Ἐπιγονάτιον, Φαιλόνιον) καί τοῦ ἐπισκόπου εἶναι ἑπτὰ γιά τήν πληρότητα τῆς ἱερωσύνης (Συμεών Θεσσαλονίκης, PG 155,256B), (Στιχάριον, Ἐπιτραχήλιον, Ζώνη, Ἐπιμανίκια, Σάκκος, Ἐπιγονάτιον, Ὠμοφόριον, Μίτρα, Ἐγκόλπιον, Μανδύας καί ποιμαντική ράβδος).

Ὁ Συμεών Θεσσαλονίκης ἀναφέρει, ὅτι τά ἱερά ἐνδύματα τοῦ πρεσβυτέρου, καί συγκεκριμένα τό στιχάριο, τό ἐπιτραχήλιο, ἡ ζώνη, τά ἐπιμάνικα καί τό φαιλόνιο, **πρέπει νά εἶναι λευκά**, «γιά τό καθαρό καί φωτεινό τῆς θείας χάριτος», ἐνῶ τήν περίοδο τῆς νηστείας **πορφυρά**, «γιατί πενθοῦμε». Τήν ἴδια πληροφορία μᾶς παρέχει καί

ὁ J. Goar ὁ ὁποῖος γύρω στό ἔτος 1647 ἀσχολήθηκε μέ τό χρωματικό κανόνα τῶν ἱερῶν ἀμφίων, γιατί προκλήθηκε θέμα μέσα στούς κόλπους τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας. Λίγο ἀργότερα ὁ Ἀθανάσιος Πάριος (1721-1813) μᾶς δίδει τήν ἴδια μαρτυρία γιά τά δύο χρώματα, λευκό καί πορφυρό. Δέν κάνει ἀναφορά καί αὐτός, ὅπως καί ὁ σοφός ἱεράρχης Συμεών, σέ μαῦρο χρώμα ἱερῶν ἀμφίων. *Ἡ χρήση ἄλλων χρωμάτων, παρατηρεῖ ὁ ἀείμνηστος καθηγητής, μαρτυρεῖ ἄγνοια τῆς λειτουργικῆς παραδόσεως ἢ σημαίνει ἀυθαιρεσία. Καί τά δύο ἐξίσουν μεμπτά.*

Ὁ κανόνας περί χρωμάτων εἶναι ἓνα ἀπό τά ἐρωτήματα θεολογικῆς καί λειτουργικῆς φύσεως, τά ὁποῖα δέν εἶναι προσδιορισμένα μέ ἀκρίβεια ἀπό τόν βυζαντινό κανόνα. Ἡ ἀχαλίνωτη ἐλευθερία στήν χρήση τῶν χρωμάτων ἐνδέχεται νά θεωρηθεῖ ἐκ μέρους τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας ὡς ἐνδειξη ἀταξίας. Ἀπό τήν ἄλλη βέβαια πλευρά ἐλλοχεύει ἡ πιθανότητα νά καταλήγει καί ὁ αὐστηρά προσδιορισμένος κανόνας χρωμάτων τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας

σέ υπερβολές. **Στή βυζαντινή περίοδο όσο φαίνεται** «*ὅτι δέν ὑπῆρχαν αὐστηροί κανόνες πού νά καθορίζουν τό χρώμα τῶν ἀμφίων, ὅπως μεταγενέστερα στή Δύση, ἄλλο τόσο φαίνεται ὅτι ὑπῆρχε μιὰ σχετική παράδοση χρωμάτων*». **Ἡ παράδοση** τῆς Ἐκκλησίας μας γνωρίζει δύο βασικά χρώματα: **λευκό καί πορφυροῦν**. **Ὁ,τιδήποτε ἄλλο βλέπουμε σήμερα εἶναι δυτικές συνήθειες, πού εἰσῆλθαν στήν ἀνατολή μέσω τῶν σταυροφοριῶν**.

Πληροφορίες γιά τά ἱερά ἄμφια καί τό χρώμα συναντᾶμε σποραδικά στά κείμενα τῆς ἐκκλησιαστικῆς γραμματείας καί στά τυπικά. Τίς βρίσκουμε στή Σύνοδο τῆς Λαοδικείας, στή Σύνοδο τοῦ Τολέδο, δηλαδή στίς ἀποφάσεις Συνόδων, στό Σύνταγμα τοῦ Ματθαίου Βλάσταρη, σέ ἔργα κανονικοῦ Δικαίου, σέ ἐπιστολές ἐπισκόπων, *τοιχογραφίες καί μικρογραφίες χειρογράφων* (ὅπως λ.χ. ὁ ἑλληνικός κώδικας **510, τοῦ Ι΄ αἰ.**, περιέχει τή χειροτονία τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Θεολόγου, σέ ἐπίσκοπο, στόν κώδικα αὐτόν εἰκονίζεται ὁ χειροτονούμενος καί οἱ χειροτονοῦντες μέ **λευκά** φαιλόνια **καί ὄρθια στάση ὁ χειροτονούμενος καί ἀσκεπεῖς ὅλοι**).

Ἀπό τά παραπάνω κείμενα, προκύπτει, ὅτι τό **λευκό χρώμα** εἶναι τό πολυτιμότερο τῆς λατρευτικῆς ἐνδυμασίας ὅλο τό ἔτος ἐκτός τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, πού εἶναι τό πορφυροῦν (βαθύ ἐρυθρό-ἰώδες). Τό μαῦρο ἐμφανίζεται μετά τόν ΙΒ΄ αἰ. στό χρωματικό κανόνα τοῦ Ἰννοκεντίου τοῦ ΙΙΙ, στή Δυτική Ἐκκλησία, ὁ ὁποῖος κανόνας μέσω τῆς Δ΄ Σταυροφορίας (1204)

ἐπηρέασε τήν ἀνατολική, τήν ὁποία καί δυστυχῶς συνεχίζει νά ἐπηρεάζει μέχρι καί σήμερα.

Στά κείμενα τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ὑπάρχει ἓνα κενό στή συγγραφή λειτουργικῆς ἐρμηνευτικῆς πραγματείας μέ ἀναλυτική ἀναφορά στά ἱερά ἄμφια ὡς τόν ΙΑ΄ αἰώνα. Τό γνωστό καί ἀναλυτικό ἔργο τοῦ Ἁγίου Συμεών ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης, στό τέλος τῆς Βυζαντινῆς περιόδου (†1429), ἡ *Ἐρμηνεία περὶ τοῦ θεοῦ ναοῦ*, συνοψίζει τή λειτουργική παράδοση τῶν προηγουμένων ἐτῶν. **Ἐρμηνεύει ὅλα τά ἱερά ἄμφια, ἀποφεύγοντας τίς ἐπιτηδευμένες ἐρμηνεῖες τῶν προκατόχων του, ἀπέναντι στίς ὁποῖες εἶναι ἐφεκτικός καί ἐπιλεκτικός**. Εἶναι ὁ ἐραστής καί ἀκριβῆς φύλακας καί δάσκαλος τῆς λειτουργικῆς τάξεως καί παραδόσεως. **Ἰσορροπώντας παραδοσιακά συντήρηση καί πρόοδο**.

Τό ὅτι τό **λευκό** ἀποτελεῖ τό σημαντικότερο χρώμα γιά τήν ἀνατολική ἐκκλησία εἶναι ἐμφανές στή λατρευτική πράξη τῆς. Ἔτσι, τό χρώμα τῆς ἐνδυτῆς εἶναι πάντα λευκό ὅλη τήν περίοδο τοῦ ἔτους ἐκτός τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Παρεμπιπτόντως ἀναφέρουμε πῶς ἡ ἀλλαγὴ τῶν ἱερῶν ἀμφίων τῶν κληρικῶν καί τῆς ἁγίας Τραπέζης ἀπό πένθιμα σέ χαρμόσυνα λευκά γίνεται, σύμφωνα μέ **τή μαρτυρία τῶν τυπικῶν, τό Μεγάλο Σάββατο τό πρωί** καί ὄχι κατά τόν ἑσπερινό τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς καί κατά τόν ὄρθρο τοῦ Μεγάλου Σαββάτου (ἀκολουθία τοῦ ἐπιταφίου θρήνου) *ἀντίκειται στήν μακροαίωνα παράδοση καί ἀκριβή τάξη τῆς Ἐκκλησίας*.

Ἐπιπλέον τά ἱερά ἄμφια κατά τήν τέλεση τοῦ μυστηρίου τοῦ Βαπτίσματος **εἶναι πάντα λευκά**, ἐπίσης στήν Ἐξόδιο Ἀκολουθία, τό ἴδιο στίς χειροτονίες τῶν τριῶν βαθμῶν τῆς ἱεροσύνης, καθώς καί στήν ἀνάγνωση τοῦ ἑωθινοῦ εὐαγγελίου, **ἀπαραιτήτως**. Ἐπιπρόσθετα ὑπάρχουν δύο εἶδη ὠμοφορίου τά ὁποῖα εἶναι **πάντα λευκά**: τό μεγάλο, πού εἶναι τό ἀρχαιότερο, καί τό μικρό, τό ὁποῖο ἐμφανίζεται μετά τόν ΙΖ΄ αἰ. Τήν ἴδια περίοδο ἐμφανίζεται καί τό μονοκόμματο ἐπιτραχήλιο πού εἶναι ξένο πρὸς τήν παράδοση τῆς ἐκκλησίας.

Κατά τή βυζαντινή περίοδο ὄλο τό χρόνο χρησιμοποιοῦσαν λευκά ἱερά ἄμφια στήν τέλεση τῆς Θείας Λατρείας, μέ ἐξαίρεση τήν περίοδο τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς κατά τήν ὁποῖαν καθιερώθηκε ἡ χρήση τοῦ πορφυροῦ χρώματος.

Θά πρέπει νά σημειωθεῖ ὅτι **στήν Βυζαντινὴ Αὐτὴ ἐπικρατοῦσε μεγάλη αὐστηρότητα στό θέμα τῶν χρωμάτων**. Δέν εἶναι τυχαῖο πὼς τό λευκό καί τό κόκκινο (πορφυρό ἀλλά ὄχι ὡς χρώμα μετανοίας, ἀλλά μεγαλείου) ἴσχυαν ὡς αὐτοκρατορικά χρώματα. Ὁ ἴδιος ὁ Αὐτοκράτορας ποτέ δέν φοροῦσε στό πένθος μαῦρο χρώμα, παρὰ λευκό καί κίτρινο καί πάνω ἀπ' αὐτά φοροῦσε ἔνδυμα πορφυροῦ χρώματος. Εἶναι βέβαια ἀξιοσημείωτο πὼς ἕνα χρώμα ὅπως τό κόκκινο πού εἶχε ὑπερισχύσει τῶν ὑπολοίπων χρωμάτων καί ἦταν σημαντικό ὡς αὐτοκρατορικό χρώμα κατά τό πέρασμα τοῦ χρόνου πῆρε τόν χαρακτήρα ἑνός χρώματος πένθους γιὰ τά ἱερά ἄμφια τοῦ κλήρου

καί τῆς Ἁγίας Τραπέζης, τονίζοντας τό χαροποῖο πένθος.

Ἀναφέρουμε ὅτι ἀπό τήν ὄλη ἔρευνα στίς πηγές καί στά βοηθήματα προκύπτει ὅτι **τό λευκό χρώμα** σέ ἀντίθεση μέ τό μαῦρο, εἶναι γενικά ἀποδεκτό ὅτι εἶναι τό χρώμα τῆς χαρᾶς, τῆς εὐτυχίας, τῆς νίκης. Ἀκόμη καί στίς περιπτώσεις θλίψης συναντᾶμε πλάι στό μαῦρο τό λευκό ὅπως π.χ. **στήν Ἐξόδιο Ἀκολουθία**, ἀλλά ὄχι ὡς χρώμα πένθους, θλίψεως, παρὰ ὡς ἔκφραση χαρᾶς πού πηγάζει ἀπό τήν βαθειά πίστη στήν ἐλπίδα τῆς ἀναστάσεως. Τό πένθος εἶναι μιὰ ἀνθρώπινη διάσταση τοῦ χωρισμοῦ, τό ὑπερβολικό ὁμως πένθος δέν συντάσσεται μέ τό νόημα πού δίδει ἡ χριστιανική διδασκαλία γιὰ τό μυστήριο τοῦ θανάτου, πού τό θεωρεῖ ὡς «κοίμηση», «ἐξοδο», «μετάσταση» πρὸς τά θυμηδέστερα, ὡς ἀνάπαυση. **Τό λευκό** λοιπόν συνυπάρχει μέ τό μαῦρο, γιὰ νά δηλώσει τή χαρά τῆς ἀθανασίας κατά τόν ἅγιο Κυπριανό, ὡς ἀπαύγασμα τῆς πίστεως, ὅτι ὁ Χριστός εἶναι ἡ ἐλθούσα Ἀνάσταση, ἄρα ὁ πιστός ζεῖ πλέον αἰῶνια καί αὐτό προβάλλεται μέ τό χρώμα τῆς χαρᾶς, τό λευκό, καί ὑπό τήν ἔννοια αὐτή συναντᾶται στή νεκρική λατρεία. Ἐξάλλου στή βυζαντινὴ τέχνη τό λευκό εἶναι τό χρώμα τοῦ φωτός, ἀλλά καί τῆς ἀγνότητας καί τῆς καθαρότητος τῆς ψυχῆς.

Ἄξιζε νά προσθέσουμε ὅτι τό λευκό χρώμα στήν ἐβραϊκὴ λατρεία ἔχει ἐξέχουσα χρήση καί σημαίνουσα θέση. Χρησιμοποιεῖται ὡς ἐνδεικτικὸ τιμῆς καί ἀναγνώρισης.

Στήν **Καينὴ Διαθήκη** ὅλως ἰδιαιτέρως ἔχουμε **τό λευκό** χρώμα στά κο-

σμοϊστορικά γεγονότα: τής Μεταμορφώσεως, τής Ἀναστάσεως καί τής Ἀναλήψεως καί ἔτσι θά λέγαμε ὅτι **εἶναι τό οὐράνιο - ἐσχατολογικό χρώμα**. Ἀντίθετα μέ τό πορφυροῦν σέ γεγονότα λύπης.

Μετά τό λευκό ἀκολουθεῖ σέ συχνότητα καί προτίμηση **τό πορφυρό χρώμα**. Θεωρήθηκε εὐγενές καί σύμβολο τής βασιλικῆς ἐξουσίας εἴτε στή γῆ εἴτε στόν οὐρανό, τονίζει ὁ ἅγιος τής πόλεως αὐτῆς Εὐστάθιος, ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης.

«Στά μεγάλα, **γράφει ὁ ἀείμνηστος καθηγητής Φουντούλης**, ὄλοι συμφωνοῦμε. Ἀπό τά μικρά ὅμως φαίνεται

καί κρίνεται ἡ γνώση μας, ἡ συνέπειά μας, ὁ σεβασμός μας **πρός τήν παράδοση**. Στά ἱερά ἄμφια δέ ὅλα αὐτά καί ἐπιπλέον τό καλό μας γοῦστο, ἡ καλαισθησία μας». «Ἡ ἀταξία θεωρεῖται τάξη» (Διάλογος 365, PG 155, 680B). «Ἡ καινοτομία παράδοση, ἡ παράδοση νεωτερισμός».

Κλείνουμε μέ τά λόγια τοῦ ἁγίου **Συμεών**: «Δέν γνωρίζεις ὅτι ἡ τάξη συγκρατεῖ τά πάντα, ὅπως εἶναι γραμμένο; καί ὅτι ὁ Θεός δέ “δέν εἶναι Θεός ἀκαταστασίας”, ὅπως εἶπε ὁ θεορρήμων, ἀλλά εἰρήνης καί τάξεως καί ὅτι ἡ οὐράνια εὐταξία ὑπάρχει καί στήν Ἐκκλησία;» (PG 155, 680B).

*Γονεῖς καί διδάσκαλοι
διδάξατε τά παιδιά μας.*

*ΙΗΣΟΥΝ ΧΡΙΣΤΟΝ
ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑ ΠΑΤΡΙΔΑ
ΟΥΡΑΝΟΥ ΚΑΙ ΓΗΣ
ΣΟΦΙΑ, ΑΛΗΘΕΙΑ
ΚΑΙ ΖΩΗ ΚΑΙ ΑΓΑΠΗ*

Σωτήριον ἔτος 2017

Ὁ Βίος τῆς Ὁσίας Μακρίνας

Τοῦ Πρωτοπρ. ΑΝΤ. Ι. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

ΜΙΑ ὁσιακή μορφή, πρωτοπόρα στὸν κοινοβιακὸ μοναχισμό, τιμᾶ σήμερα ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία, τῆς ὁποίας ἡ πολιτεία καὶ ὁ βίος σύμφωνα μέ τὸν ἐξ αἵματος ἀδελφὸ καὶ μαθητὴ τῆς Γρηγόριο Νύσσης «μεθόριον ἦν τῆς τε ἀνθρωπίνης καὶ ἀσωμάτου φύσεως». Πρόκειται γιὰ τὴν μεγάλη διδάσκαλο, τὴν δευτέρη μητέρα, τὴν ἐπιδέξια καλλιτέχνη πού ἀρμολόγησε τὰ πρῶτα λιθάρια τῆς προσωπικότητας τῶν ἁγίων ἀδελφῶν τῆς, Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Γρηγορίου Νύσσης, Ναυκρατίου καὶ Πέτρου Σεβαστείας.

Ἡ Ὁσία Μακρίνα γεννήθηκε τὸ 327 μ.Χ. στὴν περιοχή τῆς Καππαδοκίας ἀπὸ εὐλαβεῖς γονεῖς τὸν Βασίλειο καὶ τὴν Ἐμμέλεια. Τὰ νάματα τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, τὰ ἔλαβε ἀπὸ τὴ σοφὴ καὶ φωτισμένη γιαγιά τῆς, τὴν Μακρίνα τὴν πρεσβύτερη, πού διετέλεσε μαθήτρια τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου Νεοκαισαρείας τοῦ Θαυματουργοῦ.

Ἡ δυναμικὴ προσωπικότητα τῆς γιαγιάς, ἀνέθρεψε καὶ τίς τρεῖς γενιές τῆς οἰκογένειάς τους. Ἔγινε ὁμως καὶ ὁ φορέας τῆς χριστιανικῆς ἀλήθειας στό σύζυγό τῆς, ὥστε νά ὑπομείνει καὶ αὐτὸς καρτερικά τὸ διωγμὸ τοῦ Μαξιμίνου τὸ 311 μ.Χ. Μπροστά στό δίλημμα Χριστὸς ἢ ἀνέσεις καὶ πλοῦτος, δέν προβληματίστηκαν καθόλου. Ἐπέλεξαν τὸν Χριστό, ζώντας μέ κακουχίες στὰ βουνὰ τοῦ Πόντου, μακριὰ ἀπὸ τὸ ἀρχοντικὸ τους, γιὰ νά μὴ θυσιάσουν στὰ εἰδῶλα. Ἀλλὰ καὶ ἡ καταγωγή τῆς Ἐμμελείας, ἀπὸ πλοῦσια καὶ ἔνδοξη Καππαδοκικὴ οἰκογένεια, κληροδότησε στὰ παιδιά τῆς μεγάλο πλοῦτο πνευματικῶν χαρισμάτων, πού συνέβαλε στὴν κατὰ Χριστὸ ἀνατροφή τους. Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, μᾶς μετέφερε τὴν πληροφορία ὅτι ὁ πατέρας τῆς Ἐμμελείας, ἦταν μάρτυρας τῆς Ἐκκλησίας, ἂν καὶ τὸ ὄνομά του δέ διασώζεται.

Ἡ ὁσία Μακρίνα ἦταν ἡ Πρωτότοκη κόρη αὐτῆς τῆς ἁγίας οἰκογένειας. Ὅταν ἦταν ἀκόμα σέ βρεφικὴ ἡλικία στὴν ἀγκαλιά τῆς μητέρας τῆς, δέχτηκε τὴν ἐπίσκεψη ἑνὸς λαμπροφορεμένου ἀνδρα πού προσφώνησε τὸ παιδί μέ τὸ ὄνομα τῆς γνωστῆς ἁγίας Θέκλας ἀπὸ τὸ Ἰκόνιο, θέλοντας νά τονίσει πὼς τὸ βρέφος αὐτὸ θά ἀποκοῦσε τὰ χαρίσματα τῆς ἁγίας.

Ἡ Μακρίνα ἀνατράφηκε μέ τὴν παραδοσιακὴ γραμματεία ἀλλὰ κυρίως μέ τὴ θεόπνευστη Ἁγία Γραφή καὶ εἰδικὰ τὴν Σοφία Σολομῶντος καὶ τὸ Ψαλτήριο τὸ ὁποῖο τὸ κατεῖχε ἀπὸ στήθους. Στὴν ἡλικία τῶν δώδεκα ἐτῶν ὁ πατέρας τῆς τὴν ἀρραβώνιασε μέ κάποιον μαθητὴ του στὴ ρητορικὴ Σχολή, πού σέ λίγα χρόνια ἀπεβίωσε. Ἡ ὁσία δέ δέχτηκε νά δεσμευθεῖ ξανά, δηλώνοντας χαρακτηριστικὰ: μία ἢ γέννηση, ἕνας ὁ γάμος, κι ἕνας ὁ θάνατος γιὰ κάθε ἄνθρωπο. Ἀπέμεινε ἔτσι δίπλα στὴ μητέρα τῆς νά τὴν ὑπηρετεῖ καὶ δέν ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ κοντὰ τῆς μέχρι

τό τέλος, σέ τέτοιο βαθμό πού ἐκείνη νά σχολιάζει χαριτολογώντας: «Όλα μου τά παιδιά γεννήθηκαν καί απομακρύνθηκαν ἀπό κοντά μου, ὅμως ἡ Μακρίνα μου εἶναι τόσο κοντά μου, σάν νά τήν ἔχω ἀκόμα μέσα στήν κοιλιά μου».

Εἶχαν ἕνα πλούσιο πατρικό σπίτι μέ πολλές ὑπηρέτριες, ἀλλά ἡ Μακρίνα δέν ἐπέτρεπε σέ καμιά νά βοηθᾷ τή μητέρα της. Μόνο αὐτή μέ ἀγάπη τῆς παραστεκόταν καί τήν βοηθοῦσε μέχρι τό τέλος τῆς ζωῆς της.

Ἀπό τά παιδιά τῆς ἁγίας αὐτῆς οἰκογένειας πρῶτος ὁ Ναυκράτιος μαζί μέ τόν φίλο του Χρυσάφιο ἰδρύσανε ἕνα μοναστικό Κοινόβιο καί γηροκομεῖο στίς ὄχθες τοῦ ποταμοῦ Ἰριδα μέσα στά κτήματά τους. Λίγα χρόνια μετά οἱ δύο αὐτοί συνασκητές ἔχασαν τή ζωή τους σέ κάποιο ἀτύχημα ὅταν βγήκαν γιά νά ἀναζητήσουν τροφές γιά τό μοναστήρι τους. Ἡ πρόωρη αὐτή ἐκδημία τοῦ νέου σέ ἡλικία μοναχοῦ Ναυκρατίου, ἄλλαξε τή ζωή καί τῆς ὑπόλοιπης οἰκογένειας. Πρώτη ἡ Μακρίνα πῆρε μαζί τήν μητέρα της καί τόν μικρό ἀδελφό της τόν Πέτρο καί ἴδρυσαν κι αὐτές ἕνα γυναικεῖο μοναστικό κοινόβιο μέσα στά πατρικά τους κτήματα κοντά στόν Ἰριδα ποταμό.

Ἄς δοῦμε ὅμως τί γράφει ὁ βιογράφος ἀδελφός της Γρηγόριος ὁ Νύσσης γιά τήν μεγάλη διδάσκαλο ἀδελφή του: «Χορός ἦν περί αὐτήν παρθένων πολὺς, ἅς αὐτή διά τῶν πνευματικῶν ὠδινῶν γεννήσασα καί εἰς τελείωσιν διά πάσης ἐπιμελείας προάγουσα, τήν τῶν ἀγγέλων ἐμιμεῖτο ζώην ἐν ἀνθρωπίνῳ σώματι».

Σύντομα ἡ Μακρίνα κατάφερε νά ἐπηρεάσει καί τόν ἀδελφό της Βασίλειο νά ἀφήσει τήν ἐπιτυχημένη καριέρα του ὡς ἐπιφανῆς δικηγόρος καί νά στραφεῖ στήν μοναχική ζωή.

Ὁ Μέγας Βασίλειος συνέγραψε λίγο ἀργότερα καί τόν πρῶτο μοναχικό κανόνα ὡς ὁδηγό καί πυξίδα γιά τήν ζωή τῶν μοναχῶν.

Ἡ ἀσθένεια καί σύντομα ὁ θάνατος τοῦ Βασιλείου σκόρπισε σέ ὅλη τήν οἰκογένεια τήν κατ' ἀνθρώπο θλίψη καί τό πένθος. Κλόνησε μάλιστα τήν υἰεῖα τῆς Μακρίνας σέ μεγάλο βαθμό καί ἔδωσε ἀφορμή νά γίνουν πολλές συζητήσεις καί φιλοσοφικές ἀναζητήσεις γύρω ἀπό τό θάνατο καί τήν ἀθανασία τῆς ψυχῆς.

Στό σημεῖο αὐτό πρέπει νά ἀναφερθεῖ ὅτι ἡ Μακρίνα εἶχε ἀσθενήσει σέ νεανική ἡλικία ἀπό καρκίνο τοῦ μαστοῦ. Δίσταζε ὅμως νά ἐπιδείξει τήν ἀσθένεια καί τά ἀπόκρυφα μέλη της στοὺς γιατροὺς. Μόνο παρακαλοῦσε μέ εὐλάβεια καί πίστη τόν Θεό καί σταυρωνόταν μέ πηλό πού ἔφτιαχνε μέ χῶμα καί τά δάκρυα πού ἔχυνε ἄφθονα στήν προσευχή. Ἔτσι ὁ Θεός εἰσήκουσε τήν φωνή τῆς δούλης του καί τῆς ἔδωσε τήν θεραπεία στό πρόβλημα τῆς υἰεῖας της. Ὅμως ἡ εὐθραυστη υἰεῖα της καί πάλι διαταράχθηκε μέ ἀφορμή τόν θάνατο τοῦ Βασιλείου σέ μικρή ἡλικία (49 ἐτῶν).

Λίγο πρὶν τό θάνατό της (379 μ.Χ.) ἔτρεξε κοντά της ὁ ἀδελφός της Γρηγόριος, ὁ ἐπίσκοπος Νύσσης. Μάλιστα μόλις εἶχε ἐπιστρέψει ἀπό τήν ἐξορία μετά τό θάνατο τοῦ Οὐάλη τά δύο ἀδέλφια συναντήθηκαν καί πάλι, θυμήθηκαν τά παιδικά

τους χρόνια, τούς γονεῖς καί τήν γιαγιά τους. Περισσότερο ὅμως θυμήθηκαν τόν ἀδελφό τους Βασίλειο πού ὁ θάνατός του, τούς συνετάραξε καί ἔδωσε ἀφορμή νά ἀνυψωθοῦν σέ μεγάλα ὕψη πνευματικῶν ἀναζητήσεων. Ἀκολούθησε μέγάλος διάλογος πού μᾶς διασώζει ὁ Γρηγόριος στό ἔργο του Μακρίνεια ἢ περί Ἀναστάσεως στόν ὁποῖο ἡ Μακρίνα τοῦ ἐμπιστεύθηκε ὅλη τήν θεολογία της περί τῆς μέλλουσας ζωῆς.

Ὅταν παρέδωσε τήν ψυχή της στόν Θεό ἡ Μακρίνα ὁ Γρηγόριος καί ἡ συνασκήτριά της Ἰουλιανή βρῆκαν ἐπάνω της ἓνα σιδερένιο σταυρό καί ἓνα δακτυλίδι μέ τίμιο ξύλο πού μοιράστηκαν μεταξῦ τους.

Τά τελευταῖα λόγια τῆς μεγάλης Μακρίνας μποροῦν νά μᾶς βεβαιώσουν γιά τόν εἰρηνικό τρόπο μέ τόν ὁποῖο ἀνεχώρησε ἀπό αὐτό τόν κόσμο καί νά μᾶς δείξουν τό μεγάλο πνευματικό ἐπίπεδο στό ὁποῖο αὐτή εἶχε ἀνέλθει: «Σύ ἔλυσας ἡμῖν Κύριε τοῦ θανάτου τόν φόβον! Σύ ζωῆς ἀληθινῆς ἀρχήν ἡμῖν ἐποίησας, τό τέλος τῆς ἐνταῦθα ζωῆς». Τελειώνοντας ἄς εὐχηθοῦμε, οἱ πρεσβεῖες τῆς Ὁσίας Μακρίνας νά μᾶς συνοδεύουν καί στή δική μας ζωή καί τό παράδειγμά της νά φωτίζει καί νά καθοδηγεῖ τά ἔργα μας.

Ἀμήν.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Βιβλιοθήκη Ἑλλήνων Πατέρων καί Ἐκκλησιαστικῶν Συγγραφέων. Ὁ Μέγας Βασίλειος. Ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος. Ἐκδ. Ἀπ. Διακονίας, τόμ. 51-57. Ἀθήναι 1975-1978 καί τόμ. 58-62. Ἀθήναι 1982.
2. W. Jaeger: Gregorii Nysseni, Opera Ascetica, vol. VIII,I, Leiden 1963.
3. Κοκκινάκη Ἀθ., Γρηγορίου Νύσσης Ἄπαντα ἔργα, τόμ. I, Πατερικά Ἐκδόσεις Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, Θεσσαλονίκη 1979.
4. Migne J.P., Patrologia Graeca. Τόμ. 44-46.
5. Μπρούσαλη Π., Ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης «Λόγοι εἰς τήν προσευχήν», ἐκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἀθήναι 1983.
6. Sources Chretiennes: Gregoire de Nysse. Traite de la virginite. Les Edition du cerf, No 119. Paris 1966. Gregoire de Nysse: Vie de Sainte Martine. Les Editions du Cerf, No 178. Paris 1971.

Διαχρονική ελληνική απάντηση:
«Τήν πατρίδα οὐκ ἐλάσσω παραδώσω»

Τοῦ ΣΤΕΛΙΟΥ ΠΑΠΑΘΕΜΕΛΗ*

ΟΣΟΙ ΔΙΑΚΑΤΕΧΟΝΤΑΝ ἀπό τήν ψευδαίσθηση ὅτι τό ἔρντογανικό ξεσάλωμα κατά Ἑλλάδος - Κύπρου ἦταν ἀπλά ἐκλογικό τέχνασμα συσπείρωσης τῶν ὀπαδῶν του ἔπεσαν παταγωδῶς ἔξω στίς ἐκτιμήσεις τους.

Ἔμῳς, ἀδίστακτος, ἀπρόβλεπτος, ἀμετανόητος ἡγεῖται χώρας μέ δομική κρίση, πάει ψάχνοντας θερμό ἐπεισόδιο. «Γαυγίζουν» κυριολεκτικά οἱ ὑπουργοί του κατά τῆς ἐθνικῆς μας ἀκεραιότητας. Ξεκίνησε ὁ Ἀμύνης Φικρὶ Ἴσικ κραυγάζοντας ὅτι «δέν πρόκειται νά ἀποδεχτοῦν τετελεσμένα τήν ἑλληνική κυριαρχία στό Ἄγαθονήσι». Τόν διεδέχθη ὁ Ὁμέρ Τσελίκ, τῶν Εὐρωπαϊκῶν ὑποθέσεων, στόν ἴδιο ρυθμό: «Τό Ἄγαθονήσι ἀνήκει στήν Τουρκία. Εἶναι τουρκική γῆ» (sic!). Προσθέστε σ' αὐτό τή νέα παράνομη Navtex πού δεσμεύει περιοχές στήν κυπριακή ΑΟΖ καί τήν δήλωση τοῦ ἀπίθανου συμβούλου τοῦ σουλτάνου «ἡ Βόρειος Κύπρος εἶναι ὑπερπόντιος τουρκικός νομός»...

Οἱ πάντες γνωρίζουν ὅτι ὁ ἰσλαμιστής «κέρδισε» τό δημοψήφισμα μέ βία καί νοθεία. Μέ χιλιάδες ἀντιπάλους του φυλακισμένους, ἀπολυμένους καί ἀπαγορευμένα ἀντιπολιτευόμενα ΜΜΕ. Δυστυχῶς Δυτικοί καί Ἀνατολικοί ἐξακολουθοῦν νά τόν χαϊδεύουν. Ἀλλά αὐτή εἶναι ἡ τραγωδία χωρίς κἀθαρση τῶν διεθνῶν σχέσεων.

Νομίζουμε ὅτι οἱ ἀρμόδιοι παντός βαθμοῦ ἔχουν συνειδητοποιήσει ὅτι ὁ τοῦρκος τώρα πιά «παίζει ἐν οὐ παικτοῖς».

Ὁ Ἑλληνισμός βρῖσκεται σήμερα ἀντιμέτωπος συνθηκῶν πού θυμίζουν ἐκεῖνες τῆς 28^{ης} Ὀκτωβρίου τοῦ 1940. Ἠγεσία καί λαός πρέπει νά ἐπαληθεύσουμε ἀνάλογο σθένος καί ἀποφασιστικότητα.

Νατοϊκοί σύμμαχοι καί ἑταῖροι τῆς Εὐρώπης ἔχουν καθήκον νά ἐγγυηθοῦν τά σύνορα τῆς χώρας - μέλους τους πού ἀπειλεῖται, -τόσο τό χειρότερο, - ἀπό ἄλλη χώρα μέλος. Μᾶς ὀφείλουν στρατηγική ὑποστήριξη.

Γι' αὐτό νά ἐξαπολυθοῦν χωρίς καμία καθυστέρηση διπλωμάτες, πολιτικοί καί προσωπικότητες κύρους - ὁ Ἑλληνισμός διαθέτει δόξα τῷ Θεῷ ἀφθονία ἐγκρίτων προσωπικοτήτων-. Στρατηγική δέν ἔχουμε ὡς τώρα καί σχέδιο κινητοποίησης καί ἀξιοποίησής τους. Καί πρέπει νά τό ἀποκτήσουμε «χθές».

Νά συμβουλευτοῦμε καί τόν μέγα Δάσκαλο τῆς πολιτικῆς, τόν Θουκυδίδη (II, 11,5): Ἐναντίον τῆς ἐχθρικῆς χώρας πρέπει νά ἐκστρατεύουμε πάντοτε θαρραλέοι στό φρόνημα, καί ἀναλογιζόμενοι τούς κινδύνους νά εἴμαστε προετοιμασμένοι καθὼς πρέπει. Διότι μόνο οἱ σωστά προετοιμα-

* Πρόεδρος Δημοκρατικῆς Ἀναγέννησης

σμένοι μπορούν νά εἶναι καί στίς ἐπιθέσεις ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν γενναίωτατοι («πρός τό ἐπιέναι τοῖς ἐναντίοις εὐψυχότατοι») καί στήν ἄμυνά τους ἀσφαλέστατοι («πρός δέ τό ἐπιχειρεῖσθαι ἀσφαλέστατοι»).

Καί νά ἐπαναλάβουμε τόν ὄρκο τῶν Ἀθηναίων Ἐφήβων τοῦ Ε΄ π.Χ. αἰ.: «Ἄμυνῶ ὑπέρ ἱερῶν καί ὀσίων» καί «Τήν πατρίδα δ' οὐκ ἐλάσσω παραδώσω, πλείω δέ καί ἀρείω ὅσης ἄν παραδέξωμαι»!

Καί μή ξεχνοῦμε ὅτι ὁ ἐχθρός ἔχει κάνει ὀρκισμένους ἐχθρούς του τούς μισούς τουλάχιστον ὑπηκόους του. Καί ἐξακολουθεῖ νά ἐξαπολύει πογκρόμ κατά ἀντιπάλων του, πραγματικῶν ἢ ὑποτιθεμένων. Προχθές ἔθεσε σέ διαθεσιμότητα 9.103 ἀστυνομικούς μέ τήν συνήθη κατηγορία τοῦ «γκιουλενιστή», ἐνῶ ταυτόχρονα προχώρησε στήν ἐκδοση 3.224 ἐνταλμάτων σύλληψης ἄλλων ὑποπτῶν «γκιουλενιστῶν». Αὐτά ὁ ἰσλαμιστής.

Ἐμεῖς πρέπει νά σαλπίσουμε συναγερό τῶν ὅπου γῆς Ἑλλήνων. Ἀπό κοντά νά παρακολουθήσουμε τήν ἀπαρέγκλιτη τήρηση τοῦ προγράμματος τῶν γεωτρήσεων ἀπό τίς ξένες ἐταιρεῖες στήν Κυπριακή ΑΟΖ καί νά προλάβουμε τυχόν ὑπαναχωρήσεις στόν ἀγωγό EastMed.

Οἱ λογαριασμοί τῆς ΔΕΗ τρελλαίνονται καί μᾶς τρελλαίνουν αὐτή τήν περίοδο. Αἰτία, ἡ κυβέρνηση ἐπινόησε νά προσθέτει σ' αὐτούς βάσει κιλοβατῶρας κατανάλωσης μέ ταχυδακτυλουργικό τρόπο τίς «εὐφημες» ΥΚΩ (= Ὑπηρεσίες Κοινῆς Ὀφελείας). Ἐπειδή δέν μπορεῖ νά εἰσπράξει ἀπό ἀσυνεπεῖς καί ἀδύναμους μεταφορτώ-

νει τά βάρη στά συνήθη ὑποζύγια. Προχθές προαναγγέλθηκε καί νέο καπέλο. Ἡ ΔΕΗ, ὅπως θά ἔλεγε ὁ Σουρῆς, «ξελογιαστήκε/τῆς ἔστριψαν οἱ βίδες»!

Ἀπελπισία! Τήν ἐνόπισε εὐστοχα ὁ καλλιτέχνης – καθηγητής Σωτήρης Σόρογκας: «Πιστεύω ὅτι τό μεγαλύτερο ποσοστό τῆς σημερινῆς ἀπελπισίας εἶναι ἐπειδή ἐξέλειπε καί ἡ τελευταία ἐλπίδα ἀλλαγῆς, ἀφοῦ καί ἡ Ἀριστερά μέσα στήν ὁποία κατοικοῦσε ἀκόμα γιά πολλούς ἡ ἐλπίδα ἔχει διαψεῦσει τόσο βάνουσα τόν ἐλληνικό λαό μέ τόν ἀμοραλισμό της καί τήν ἐξαχρείωση, τόσο τοῦ ἰδιωτικοῦ ὅσο καί τοῦ δημόσιου ἠθους» (Νέα, 29-30/4/17).

Οἱ παλαιότεροι διατηροῦμε ἀγαθή μνήμη ἀπό τά σχολικά ἀναγνωστικά τοῦ καιροῦ μας. Τότε ἦταν χαριτωμένα, διδακτικότερα καί ἐσαεῖ ἐπίκαιρα.

Δεῖγμα τέτοιας γραφῆς «Ὁ σαμαρωμένος ποντικός»:

Εἶπαμε ψέματα πολλά, / ἄς ποῦμε καί μιὰ ἀλήθεια: /

Φορτώσαμε ἕναν ποντικό / ἐννιά κιλά ρεβίθια,

κι αὐτοῦ, στά μεσοσάμαρα, / σαράντα κολοκύθια.

Τά κολοκύθια εἶχαν νερό / καί τό νερό βατράχια,

καί τά βατράχια λάλαγαν / κι ὁ ποντικός ἐσκιόχτη

καί τό φορτίο τό ῥιξε / καί πιλαλώντας φεύγει.

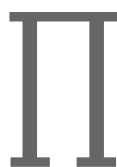
Μέσα στ' ἀμπάρια τρύπωσε / κι ἡ μάνα του τοῦ λέει: /

– Ποῦ πᾶς, παιδί μου πόντικα, / ποῦ πᾶς, καλέ Ζαφείρη:

– Πάω στήν Πόλη γι' ἄρματα / καί στή Φραγκιά γιά ροῦχα»!!!

Ἡ δημοκρατία δέν εἶναι συνταγή

Τοῦ ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ

ΛΕΙΟΨΗΦΙΑ σημαίνει μέγεθος ποσοτικό, ἐξ ὑπαρχῆς παράκαμψη τῆς ποιότητας. Στό «ἀντιπροσωπευτικό» λεγόμενο σύστημα τῆς νεωτερικῆς δημοκρατίας τή διαχείριση τῶν κοινῶν ἀναγκῶν ἀναλαμβάνει ὁποιο κόμμα κερδίζει τήν εὐνοια τῆς πλειονότητας τῶν πολιτῶν. Εἶναι ἄραγε προϋπόθεση τῆς νεωτερικῆς δημοκρατίας ἡ ἀδιαφορία γιά τήν ποιότητα, ἡ παγίδευση σέ συντελεστές πού εὐνοοῦν τό κολάκευμα τῆς μάζας, τόν συμβιβασμό μέ ἀπαιτήσεις μειωμένης καλλιέργειας καί εὐφυΐας, τίς παραχωρήσεις στή μειριότητα;

Σίγουρα ὅλοι συμφωνοῦμε ὅτι ἡ ποιότητα δέν ἀντικειμενοποιεῖται –εἶναι παρακινδυνευμένο νά ἐντοπίσουμε τήν ἀνθρώπινη ποιότητα ὀριστικά καί μόνιμα σέ κάποιους «ἄριστους» πολῖτες καί νά ὀργανώσουμε τόν κοινό μας βίο μόνο μέ ὅ,τι ἐγκρίνει ἡ δική τους ψῆφος. Ἡ πείρα βεβαιώνει ὅτι κάθε τέτοια ἀπόπειρα καταλήγει συνήθως στήν τυραννία.

Ὅργανώνουμε λοιπόν τόν συλλογικό μας βίο μέ βάση τήν ποσοτική ἐκτίμηση τῶν ἀπαιτήσεων. Πού θά πει: ἐμπιστευόμαστε τίς κοινωνικές μας στοχεύσεις, τούς ὅρους τῆς κοινῆς ἐπιβίωσης, τήν προσωπική μας δημιουργική καταξίωση σέ μέτρα καί κριτήρια ποσοτικά. Καί ἄν μέν ὁ μέσος ὅρος κατά κεφαλήν καλλιέργειας στήν ὀργανωμένη συλλογικότητά μας εἶναι ὑψηλός, τότε ἡ πλειοψηφία πιθανόν νά ἐγγυᾶται ικανοποιητική ἀνταπόκριση σέ ποσοτικές ἀπαιτήσεις. Ἄν ὅμως ἡ πλειονότητα εἶναι «λειτουργικῶς ἀναλφάβητη», ἐμφανίζει γλωσσικό ἐκφυλισμό, μειωμένη ικανότητα σκέψης καί κρίσης, τότε τά πράγματα δυσκολεύουν. Δηλαδή:

Γιά νά κερδίσει ἕνα κόμμα τήν εὐνοια τῆς ὁποίας πλειοψηφίας, πρέπει νά παραιτηθεῖ ἀπό τήν ὀρθολογική ἐπιχειρηματολογία, νά

«Τήν πατρίδα οὐκ ἐλάσσω παραδώσω»

συνέχεια ἀπό τήν σελίδα 33

Κάποιοι ἐνοχλοῦνται ἀπό τίς Θεῖες Λειτουργίες πού γίνονται κατά καιρούς στή Ροτόντα. Κάποιος πρέπει νά τούς πληροφορήσει ὅτι τό μνημεῖο λειτούργησε γιά χίλια καί πλέον χρόνια

ὡς ὀρθόδοξος Ναός, τό βεβήλωσαν οἱ Ὀθωμανοί. Κατά τά λοιπά εἶναι εὐκολο νά πουλᾶς τρέλλα, ἀλλά ἀπό κάποια ὥρα καί μετά ἀγοραστές θά ψάχνεις καί δέν θά βρῖσκεις, Οὐκοῦν;

έκφραστῆ σέ επίπεδο μειωμένης νοητικῆς ικανότητας. Νά ἀποφύγει τή γλῶσσα τῆς εἰλικρίνειας, τή ρεαλιστική πολιτική ἀνάλυση. Νά παραβλέψει ἢ καί νά κολακέψει τήν ἔλλειψη καλλιέργειας, τήν ποδοσφαιρολαγνεία, τήν ἐπιθεωρησιακή σαχλαμάρα, τίς χυδαῖες καταναλωτικές ἐνορμήσεις. Ὅφείλει (ἐπαγγελματικά) νά ἀγνοήσει τήν ποιότητα, ἀφοῦ ἀφορᾷ μόνο μειοψηφίες. Νά ἀδιαφορήσει γιά τήν κρίση τῶν «ἐπαϊόντων», γιά τοὺς «γυμνασμένους νόες», γιά τίς ἀπροκατάληπτες καί ἀνιδιοτελεῖς ἀξιολογήσεις.

ΟΜΩΣ, ἡ μακροχρόνια προσαρμογή σέ αὐτή τήν αὐτονόητη δεοντολογία δημιουργεῖ ἀνεπίγνωστους ἔθισμούς. Οἱ ἐπαγγελματίες τῆς πολιτικῆς στή μανιασμένη τους προσπάθεια νά κερδίσουν τή μεγάλη μᾶζα τῶν λιγότερο καλλιεργημένων καί μειωμένης εὐφυΐας ψηφοφόρων, παραιτοῦνται, προσδευτικά καί ἀσυναίσθητα, ἀπό κάθε ποιότητα σκέψης καί λόγου. Εἶναι αὐτή, ἴσως, μιά ἐξήγηση γιά τό δραματικότερο μᾶλλον σύμπτωμα σήμερα τοῦ ἑλλαδικοῦ πολιτικοῦ βίου: ἄνθρωποι εὐφυεῖς (κατά τεκμήριο), μέ ἐντυπωσιακές σπουδές, μακρά θητεία σέ ὑψηλῶν ἀπαιτήσεων διεθνή περιβάλλοντα, νά μὴν ἀντιλαμβάνονται πότε ξεπέφτουν σέ μικρονοϊκά ρητορεύματα, ἐπιχειρηματολογικές παιδαριωδίες, βλακώδεις κομματικούς κομπασμούς, φτηνιάρικα τεχνάσματα γιά νά ἐντυπωσιάσουν. Δέν καταλαβαίνουν οὔτε κἄν πότε αὐτοχειριάζονται πολιτικά, αὐτοκαταδικάζονται σέ ἀνυποληψία, καταντᾶνε περίγελως.

ΧΡΥΣΟΠΛΗΡΩΜΕΝΟΙ «ἐπικοινωνιολόγοι» βομβαρδίζουν τοὺς τάχα καί πολιτικούς μέ «μελέτες ἀγορᾶς» πού βεβαιώνουν ὅτι τό ἐκλογικό ἀποτέλεσμα τό καθορίζει μιά «κρίσιμη μᾶζα» ψηφοφόρων διανοητικά ὑπολειπόμενων, δέσμιων στήν ψυχολογική ποδοσφαιροποίηση τῆς πολιτικῆς. Πρέπει αὐτοὺς νά κερδίσουν, νά προσαρμοστῆ ὁ πολιτικός στή νοοτροπία, στή γλῶσσα, στό ὕφος τοῦ τραμπούκου. Καί ὁ μακρόχρονος ἔθισμός σέ αὐτή τήν προσαρμογή ἔχει τό ἀποτέλεσμα πού βλέπουμε καθημερινά στή μικρή ὀθόνη: Ὑπουργοί, ἀξιωματοῦχοι τοῦ δημόσιου βίου, «ἀρχηγοί» ἢ στελέχη κομμάτων, ἐντελῶς ἀνίκανοι νά παρακολουθήσουν ἕναν σοβαρό προβληματισμό πέρα ἀπό τό παιχνίδι τῶν ἐντυπώσεων ἢ ἀπό τὰ ἐσωκομματικά μαγειρέματα.

Τοὺς βλέπουμε νά καβγαδίζουν μέ ἀνατριχιαστική μικρόνοια, σάν γλωσσοῦδες γειτόνισσες, νά μιλᾶνε ἀκατάσχετα γιά νά μὴν προλαβαίνει ὁ ἀντίπαλος νά ἀρθρώσει ἀντίρρηση –κοκορευόμενοι ἐγωλάγνοι πού γεννᾶνε ντροπή, πόνο καί ἀπελπισμό στόν τηλεθεατή

μέ τό ἀνθρώπινο κατάντημά τους. Καί ἐπανερχεται ἐφιαλικό τό ἐρώτημα: Εἶναι ἄραγε προϋπόθεση τῆς νεωτερικῆς δημοκρατίας ἡ αὐτοπαγίδευσή της σέ μέτρα καί κριτήρια μειωμένης εὐφυΐας καί καλλιέργειας, ἀποκλεισμοῦ τῆς ποιότητας, θριάμβου τῆς ψευτομαγκιάς;

Το ἐρώτημα ἐπιδέχεται θεωρητική μόνο ἀπάντηση: Σίγουρα, ἡ δημοκρατία δέν εἶναι συνταγή, εἶναι κατόρθωμα, κοινωνική κατάκτηση. Ἐμεῖς πιθηκίζουμε τήν τυπολογία τῶν θεσμῶν καί βαυκαλιζόμαστε μέ τοὺς πιθηκισμούς μας. Ὅμως σήμερα, τό ἀντιπροσωπευτικό σύστημα δέν μπορεῖ νά λογαριάζεται γιά δημοκρατία, ἂν δέν ἔχει κεντρικό λειτουργικό του ἄξονα τό σχολεῖο, τοὺς ἐκπαιδευτικούς θεσμούς, τόν κοινωνικό ἔλεγχο τῆς τηλεόρασης. Μόνο κοινωνίες μέ πρώτη καί ἀπόλυτη προτεραιότητα (σὴν πράξη) τῆ συνεχῆ ἄνοδο τῆς κατά κεφαλὴν καλλιέργειας μποροῦν νά γεύονται τὰ ἀγαθὰ τῆς δημοκρατίας. Ἄς μὴ γελιόμαστε.

Στὴ σημερινή Ἑλλάδα, τραγικά θύματα καί μοιραῖοι θύτες σὴν προσχηματική (θεάτρου τῶν σκιῶν) δημοκρατία μας μοιάζει νά εἶναι, πρὶν ἀπὸ κάθε ἄλλον, δύο νέοι ἄνθρωποι, στὸν ἀνθὸ τῶν δημιουργικῶν τους δυνατοτήτων: Ὁ πρωθυπουργός καί ὁ ἀρχηγός τῆς ἀξιωματικῆς ἀντιπολίτευσης. Εἶναι τό τρίτο ζευγάρι πού προσφέρεται ἀπὸ τό πολιτικό μας σύστημα βορά στὸν μινώταυρο τῆς «κρίσης»: Πρῶτα Κωστάκης - Γιωργάκης, ὕστερα Σαμαρᾶς - Βενιζέλος, τώρα Ἀλέξης - Κυριάκος. Ἔχουν ὅλοι διαδοχικά ἀποδείξει, μέ τήν πολιτικὴ τους πράξη, πὼς εἶναι τῶν ἀδυνάτων ἀδύνατο νά ὑποψιαστοῦν τήν ἐξάρτηση τοῦ κοινοβουλίου ἀπὸ τό σχολεῖο, τῆς δημοκρατίας ἀπὸ τήν κατά κεφαλὴν καλλιέργεια, τῆς ἐπιτυχίας ἀπὸ τὴ δημόσια αὐτοκριτική.

Τα σαγόνια τοῦ μινώταυρου ἄλεσαν ἢ ἀλέθουν καί τοὺς ἔξι. Καί κορυφαία δυστυχία μοιάζει νά εἶναι ἡ ἄργητα τῆς στερνῆς γνώσης. Τό πολιτικό σύστημα, σέ ὅλο του τό φάσμα, δείχνει ὀλοκληρωτικά ἀνυποψίαστο γιά τὰ αἷτια καί τοὺς ἐνόχους τῆς τραγωδίας (τῶν προσώπων καί συνολικά τοῦ Ἑλληνισμοῦ). Ὡστόσο, παρά τίς συνταγματικές ἀλχημεῖες τῆς πασοκικῆς λοιμικῆς, ὁ θεσμός τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας παραμένει ὕστατη δυνατότητα προστασίας τῆς δημοκρατίας. Ὅσος μᾶς ἐπιτρέπει ἡ ἐπιτροπέυση τῶν «δανειστώων».

Ἀπὸ τὴν «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» 2-4-2017

Πρόχειρη ή κυβερνητική πρόταση

Τῆς ΝΙΚΗΣ ΚΕΡΑΜΕΩΣ*

ΜΕΤΑ ΤΗΝ πρόσφατη ιδεοληπτική νομοθετική παρέμβαση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, ή οποία άναιρει την αναπτυξιακή προοπτική των ιδρυμάτων, περιορίζει την αυτόνομιά τους και τά εγκλωβίζει σέ ένα σπιράλ έσωστρέφειας, ή κυβέρνηση έστρεψε εκ νέου τό ένδιαφέρον της στίς άλλαγές στό Λύκειο και στό σύστημα πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Οί έν λόγω έξαγγελίες ήρθαν ύστερα από μία μακρά περίοδο παλιωδίων και άντικρουόμενων κυβερνητικών δηλώσεων, σέ σημείο αυτοανάιρεσης, περί δήθεν κατάργησης των Πανελλαδικών Έξετάσεων, μέ στόχευση τόν άποπροσανατολισμό της κοινής γνώμης από τά σοβαρότατα προβλήματα της καθημερινότητας.

Η κυβερνητική πρόταση, για την όποία έχουμε ήδη εκφράσει θεμελιώδεις άντιρρήσεις, είναι κατ' άρχήν άσαφής και δύσκολα ύλοποιήσιμη μέ διαφαινόμενες σοβαρές δυσλειτουργίες. Πέρα όμως από πρόχειρη, ή κυβερνητική πρόταση είναι πρωτίστως έλλιπής και άποσπασματική, καθώς άπουσιάζει από αυτή κάθε έννοια άξιολόγησης. Η άξιολόγηση δομών, διαδικασιών, εκπαιδευτικού έργου και εκπαιδευτικών συνιστά προϋπόθεση

τόσο για την άναβάθμιση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης έν γένει, όσο και για την άξιοπιστία κάθε συστήματος πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (πόσο μάλλον στην περίπτωση πού οί σχολικές έπιδόσεις σενεκτιμώνται –παράλληλα μέ τίς Πανελλαδικές Έξετάσεις– για τή διαμόρφωση της συνολικής βαθμολογίας πού διασφαλίζει την πρόσβαση αυτή).

Περαιτέρω, από την κυβερνητική πρόταση άπουσιάζουν οί άναγκαίες δικλίδες διασφάλισης της άντικειμενικότητας και της άδιαβλητότητας του συστήματος εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, κάτι τό όποιο ήταν άπολύτως διασφαλισμένο μέ τό ισχύον σύστημα των Πανελλαδικών Έξετάσεων, παρά τά όποια έπιμέρους τρωτά του σημεία.

Τέλος, ή κυβερνητική πρόταση δέν άναδεικνύει έπ' ουδένι τόν αυτόνομο παιδαγωγικό και εκπαιδευτικό ρόλο του Λυκείου. Και αυτό, παρόλο πού ή παλαιόθεν ύποστηριχθείσα άποψη για συνυπολογισμό της έπίδοσης του μαθητή στό Λύκειο για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, χρήζει μελέτης, και, υπό άυστηρές προϋποθέσεις, θά μπορούσε νά όδηγήσει σέ ένα δικαιότερο σύστημα. Η κυβέρνηση όμως δέν άξιοποιεί ούτε αυτή την

* Η κ. Νίκη Κεραμέως είναι βουλευτής Έπικρατείας, τομεάρχης Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων Ν.Δ., δικηγόρος.

εὐκαιρία. Τουναντίον, τό συνολικό σχέδιο ἀκυρώνει ἐν τοῖς πράγμασι τή Γ' Λυκείου, μέ τήν πρόβλεψη τῆς δι-πλῆς ἐξεταστικῆς στήν ἴδια χρονιά, ἀλλά καί τίς δύο πρώτες τάξεις τοῦ Λυκείου, ἀφοῦ τά παιδιά, μοιραῖα, θά συγκεντρώνουν τίς δυνάμεις τους στά πα-νελλαδικά (ἢ «κεντρικά» κατά τήν

προσφιλή τακτική μετονομασιῶν τοῦ ΣΥΡΙΖΑ) ἐξεταζόμενα μαθήματα.

Δυστυχῶς, πρόκειται γιά ἄλλη μία εὐκαιριακή ἄσκηση πολιτικῆς ἀπό τήν πλευρά τῆς κυβέρνησης, μέ προφανή στόχευση ἐπικοινωνιακοῦ χαρακτήρα ἐνόψει τῆς Διεθνούς Ἐκθεσης Θεσσα-λονίκης.

*Τήν ἐν πρεσβείαις ἀκοίμητον
Θεοτόκον, καί προστασίαις
ἀμετάθετον ἐλπίδα, τάφος
καί νέκρωσις οὐκ ἐκράτησεν·
ὡς γάρ ζωῆς Μητέρα, πρὸς τήν
ζωήν μετέστησεν, ὁ μήτραν
οἰκήσας ἀειπάρθενον.*

(Κοντάκιον ἑορτῆς Κοιμήσεως Θεοτόκου)

Εΐμαστε καί θά παραμείνουμε ένας ὀρθόδοξος λαός

Τοῦ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΟΛΕΒΑ*

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ κ. Νίκος Βούτσης πιστεύει ὅτι δέν εἶμαστε ένας Ὄρθόδοξος λαός, ἀλλά ένα σύγχρονο κράτος. Προσωπικά δέν ἀντιλαμβάνομαι γιατί τό ένα ἀποκλείει τό ἄλλο. Ἡ Μ. Βρετανία θεωρεῖται σύγχρονο κράτος, ἀλλά ὁ Βασιλεὺς ἢ ἡ Βασίλισσα εἶναι πάντοτε ἐπικεφαλῆς τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας καί 26 Ἀγγλικανοί Ἐπίσκοποι ἢ ἀπλοί κληρικοί μετέχουν βάσει νόμου στή Βουλή τῶν Λόρδων.

Πρό ὀλίγων ἐτῶν στήν Ἰταλία προκλήθηκε μεγάλη ἀναστάτωση, διότι μία ἄθεη μητέρα προσέφυγε στό Εὐρωπαϊκό Δικαστήριο Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων μέ αἴτημα νά μήν ὑπάρχει στίς σχολικές αἵθουσες ὁ Ἐσταυρωμένος Ἰησοῦς. Ὅλοι οἱ πολιτικοί τῆς Ἰταλίας, ἀκόμη καί ἡ κομμουνίστρια βουλευτής Νατάλια Γκίνσμπουργκ, τάχθηκαν ὑπέρ τοῦ Ἐσταυρωμένου ὡς θεμελίου τῆς ἐθνικῆς καί πολιτιστικῆς ταυτότητας τῆς χώρας. Τό Δικαστήριο, μετά ἀπό τή συγκλονιστική ἀντίδραση τῶν Ἰταλῶν, δέχθηκε νά ἀλλάξει τήν ἀρχική του ἐτυμολογία. Τελικά μέ διευρυμένη σύνθεση ἀποφάσισε ὅτι εἶναι δικαίωμα τῆς Ἰταλίας νά ἀναρτᾶ τόν Ἐσταυρωμένο σέ ὅλες τίς σχολικές αἵθουσες, διότι ὁ Χριστιανισμός ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστο στοιχεῖο τῆς ἐθνικῆς ταυτότητας τῆς χώρας. Δέν

εἶναι σύγχρονο κράτος ἢ Ἰταλία; Ἦ μήπως εἶναι ἀντιδραστικός θεσμός τό Εὐρωπαϊκό Δικαστήριο τοῦ Στρασβούργου;

Στήν πατρίδα μας ἡ Ὄρθοδοξία ἀποτελεῖ τή ρίζα μας, τό σπῖτι μας, τήν ἰδιοπροσωπία μας. Τό παρατηροῦν πολλοί ξένοι, ὅπως ὁ ἀείμνηστος Γάλλος λογοτέχνης Ζάκ Λακαρριέρ, ὁ ὁποῖος πρό 15 περίπου ἐτῶν εἶχε διαπιστώσει: «Ὁ Ἕλληνας μέσα στήν Ὄρθοδοξία νιώθει σάν στό σπῖτι του». Ὁ ἀείμνηστος Βρετανός Βυζαντινολόγος Στήβεν Ράνσιμαν ἔγραψε στόν Ἐπίλογο τοῦ σπουδαίου βιβλίου του «Ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία ἐν αἰχμαλωσίᾳ»: «Κατά τή διάρκεια τῶν σκοτεινῶν αἰῶνων ἡ Ὄρθοδοξία διεφύλαξε τόν Ἕλληνισμό. Ἀλλά καί χωρίς τήν ἠθική δύναμη τοῦ Ἕλληνισμοῦ ἢ ἴδια ἢ Ὄρθοδοξία πιθανόν νά εἶχε μαραζώσει!»

Οἱ πρόγονοί μας, πού ἀγωνίσθηκαν γιά νά μᾶς ἐλευθερώσουν ἀπό τόν τουρκικό ζυγό, θεωροῦσαν τήν Ὄρθοδοξη Πίστη ἀπαραίτητο ὄρο ἐπιβίωσης τοῦ Ἕλληνισμοῦ. Ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, μιλώντας τό 1838 στούς μαθητές τοῦ πρώτου Γυμνασίου τῆς Ἀθήνας, τόνισε: «Ὅταν ἐπιάσαμε τά ἄρματα εἶπαμε πρώτα ὑπέρ Πίστεως καί ὕστερα ὑπέρ Πατρίδος». Καί ὁ πρῶτος Κυβερνήτης τῆς ἐλευθέρως Ἑλλάδος, ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας,

* Ὁ κ. Κωνσταντῖνος Χολέβας εἶναι Πολιτικός Ἐπιστήμων.

ἀπαντοῦσε ὡς ἐξῆς στοὺς δυτικούς πολιτικούς καὶ διπλωμάτες, ὅταν τὸν ρωτοῦσαν ποιοὶ εἶναι οἱ σύγχρονοι Ἕλληνες:

«Τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος σύγκειται ἐκ τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἀπὸ τῆς Ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως δέν ἔπαυσαν ὁμολογοῦντες τὴν Ὁρθόδοξον Πίστιν καὶ τὴν γλῶσσαν τῶν Πατέρων αὐτῶν λαλοῦντες».

Ὅσοι παρερμηνεύουν τὴν ταυτότητα μας ἅς διαβάσουν τίς διδαχές τοῦ νεομάρτυρος Ἁγίου Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ. Θὰ διαπιστώσουν ὅτι ἡ Ἑλληνορθόδοξη Παράδοση συνδυάζει τὸν ὑγιῆ καὶ ἀφανάτιστο πατριωτισμὸ μέ τὴν κοινωνικὴ δικαιοσύνη καὶ τὴν ἀλληλεγγύη πρὸς τὸν συνάνθρωπο.

Εἴμαστε καὶ θὰ παραμείνουμε ἓνας Ὁρθόδοξος λαός.

*Ζωῆς αἰδίου καὶ κρείττονος,
ὁ θάνατός σου γέγονε, διαβατήριον
Ἄγνη, ἐκ τῆς ἐπικήρου, πρὸς θεῖαν
ὄντως καὶ ἄρῶρευστον, μεθιστῶν
σε ἄχραντε, ἐν ἀγαλλιάσει,
τόν Υἱόν καθορᾶν σου καὶ Κύριον.*

(Τροπάριον ἑορτῆς Κοιμήσεως Θεοτόκου)

